

Eija Tenkanen

NUORTEN SEKSUAALITERVEYDEN TEEMAPÄIVÄ
”Seksiä Sylvällä – faktoja ja fiiliksiä!”

Hoitotyön koulutusohjelma
Terveystyön suuntautumisvaihtoehto
2012

NUORTEN SEKSUAALITERVEYDEN TEEMAPÄIVÄ

”Seksiä Sylväällä – faktoja ja fiiliksiä!”

Tenkanen, Eija
Satakunnan ammattikorkeakoulu
Hoitotyön koulutusohjelma
Toukokuu 2012
Ohjaaja: Kangassalo, Ritva
Sivumäärä: 85
Liitteitä: 14

Asiasanat: nuoruusikä, seksuaalisuus, seksuaaliterveys, vanhemmuus

Opinnäytetyön tarkoituksena oli nuorten seksuaaliterveyden teemapäivän ”Seksiä Sylväällä – faktoja ja fiiliksiä!” järjestäminen Sastamalassa Sylvään yläkoulun oppilaille ja heidän vanhemmilleen. Teemapäivä toteutettiin yhteistyössä koulun vanhempainyhdistyksen ja kouluterveydenhuollon kanssa.

Opinnäytetyön tavoitteena oli nuorten seksuaaliterveyden teemapäivän avulla edistää nuorten seksuaaliterveyden lukutaitoa ja kannustaa perheitä suhtautumaan avoimesti ja luontevasti nuoren seksuaaliseen kasvuun ja kehitykseen. Opinnäytetyö kuvaa projektina toteutetun yhteistyöprojektin etenemisen.

Seksuaaliterveyden teemapäivän järjestämisen lähtökohtana oli oppilaiden vanhempien esittämä huoli vanhempien kokemasta riittämättömyyden tunteesta tukea nuorta seksuaalisuuteen liittyvissä asioissa ja vanhempien toive nuorten seksuaaliterveyteen liittyvän tietämyksensä päivittämistä nykyhetkeen. Vanhempainyhdistyksen ja kouluterveydenhuollon yhteistyöprojektilla haluttiin edistää kodin ja kouluterveydenhuollon välistä yhteistyötä sekä antaa vanhemmille keinoja tukea nuoren seksuaalista kehitystä.

Terveydenhuollon ja poliisin edustajat sekä teemapäivään kutsutut luennoitsijat käsitelivät seksuaalisuuteen ja seksuaaliterveyteen liittyviä aiheita oppilailta ja vanhemmilta kerättyjen kysymysten ja mielipiteiden avulla. Koulupäivän aikana oppilaille järjestetyissä esityksissä käsiteltiin nuorten seksuaaliterveyttä, seksuaalista tunne-elämää, netissä tapahtuvaa seksuaalista ahdistelua ja hyväksikäyttöä sekä esiteltiin koululla suoritetun oppilaskyselyn tulokset. Oppilaiden vanhemmille, nuorten terveydenhuollon- ja kasvatustyöhön ammattilaisille ja muille aiheesta kiinnostuneille järjestetty avoin iltatilaisuus toteutettiin samansisältöisenä asiantuntijaluento- ja keskustelutilaisuutena, mutta asioita käsiteltiin vanhempien näkökulmasta.

Seksuaalisuuden teemapäivä oli yhteistyöprojekti, jonka toteuttamiseksi tehtiin talokoovoimin satoja työtunteja. Vanhempainyhdistyksen jäsenet, koulun terveydenhoitaja sekä teemapäivän luennoitsijat järjestivät ainutlaatuisen ja ikimuistoksen tapahtuman Sylvään koulun ja Vammalan Lions Club -järjestön tuella. Teemapäivä ja siihen liittyvät järjestelyt saivat runsaasti myönteistä palautetta asianosaisilta sekä julkista näkyvyyttä lehdistössä ja radiossa.

THEME DAY FOR YOUTH SEXUAL HEALTH

“Sex in Sylvää – facts with feeling!”

Tenkanen, Eija

Satakunnan ammattikorkeakoulu, Satakunta University of Applied Sciences

Degree Programme in Nursing

May 2012

Supervisor: Kangassalo, Ritva

Number of pages: 85

Appendices: 14

Keywords: adolescence, sexuality, sexual health, parenthood

At the heart of this study was the youth sexual health theme day, “Sex in Sylvää – facts with feeling!”, which was arranged in Sastamala for the students of the Sylvää Lower Secondary School and their parents. The theme day was realised in collaboration with the school’s parent-teacher association and school health care.

The purpose of this thesis was to advance, in the form of a youth sexual health theme day, young people’s awareness about sexual health and to encourage families to adopt an open-minded and natural attitude towards the sexual growth and development of the young. The thesis presents the progress of the collaborative event in the form of a project.

As the starting point for the reason behind the sexual health theme day we took the concern parents had expressed regarding the inadequacy they felt in matters related to youth sexuality. The parents were uncertain as to the best form of support, and they wished to have updated information about youth sexual health. The co-operation between the PTA and school health care aimed to promote further collaboration between homes and school health care, and to provide information for the parents concerning means of support in youth sexual development.

Representatives of school health care and the police, as well as guest lecturers invited to attend the theme day, dealt with issues related to sexuality and sexual health, based on questions and opinions collected among both students and parents. During the school day, the presentations directed at the students covered youth sexual health, emotional life related to sexuality, and online sexual harassment and abuse. The results of an earlier student enquiry were also presented. There was also a similar evening event, with the same content, experts, and discussions, which was open for all interested parties, parents, and youth health care and education professionals. However, there the dominant point of view was that of the parents.

The sexuality theme day was a co-operative project and it required hundreds of hours of voluntary labour to become reality. Members of the PTA, the school nurse, and the speakers who lectured on the theme day contributed to a unique and memorable event, with much-needed support from the Sylvää school and the Lions Club as well. The theme day and its related arrangements received a flood of positive feedback from those who attended, as well as public visibility in the press and on the radio.

”Seksi on käyttönimi sille salaperäiselle suurelle tuntemattomalle ihmiselämän kokonaisuudelle, joka murrosiässä muuttuu maailman tärkeimmäksi asiaksi. Sukupuolielämä on se alue, jolla murrosiässä mahtavimmat muutokset tapahtuvat, nuoresta tuntuu. Tytöstä tulee nainen ja pojasta tulee mies, vähitellen ja ilman sen suurempia kipuja tai tuskia. Mutta henkisellemme puolelle muutos ei ole kivuton. Se on tuskaa, epätoivoa, pettymyksiä, suuria toiveita ja pieniä lupauksia, iloa ja onnea ja aivan uusia, hämmentäviä, ahdistavia tunteita. Seksi kiinnostaa, pelottaa, houkuttaa, inhottaa, rasittaa mieltä, kiukuttaa, kiehtoo ja kuluttaa ajatusten aikaa. Terve kiinnostus on luonnollista. Kukaan ei muuta uuteen maahan, sulje silmiään ja korviaan kiinni ja uskottele olevansa siellä missä ennenkin. Lapsuus on jäämässä taakse, aikuisuuden maa avaa porttejaan. Nuori opettelee elämään sen uuden itsensä kanssa, joka hänestä on muotoutumassa. Ruumis ja mieli valmistautuvat elämää varten. Niin kuin kaikilla eläinlajeilla ihmiselläkin on se sama elämän päätarkoitus, suvun jatkaminen. Ihmisen lapsi ei kuitenkaan elä pelkillä vaistoillaan, hänellä on mahdollisuus saada puhuttua ja kirjoitettua tietoa kaikesta siitä, mitä hänessä tapahtuu, minkä vuoksi niin käy ja miten hän parhaiten valmistautuu kohtaamaan oman itsenäisen aikuiselämänsä.” (Aaltonen 1977, 63- 64).

Ulla-Maija Aaltosen, Uman kirja sinulle (1977) oli lokikirjani murrosiän myrskyissä. Lainasin kirjan vähäeleisesti kotikuntani kirjastosta ja luin sitä salaa ennen nukku-
maanmenoa. Päiväksi kätkin sen patjan alle, piiloon muiden katseilta.

”Sinä huomaat, että murkkuja on kyllä muita ja murkuilla murheita monta. Toivon, ettet milloinkaan unohda aikaasi murkkuna, sillä se tulee eteesi vielä. Sen kohtaat uudelleen sitten kun omat lapsesi ovat murrosiässä, vaikka sitä ikää silloin ehkä nimitetään taas toisin. Säästä tämä kirja niitä tilanteita, kysymyksiä ja vastauksia varten, joitten eteen nyt olet itse vanhempasi asettanut. Se aika tuntuu sinusta nyt niin kaukaiselta tulevaisuudelta, ettet ehkä osaa niin kauas ajatellakaan. Mutta se tulee varmasti ja varoittamatta, kaikki se, mitä nyt tapahtuu on pohjana sille tulevalle, sinun aikuiselle elämällesi.” (Aaltonen 1977, 124).

SISÄLLYS

1	JOHDANTO	7
2	NUORUUSIKÄ.....	9
2.1	Persoonallisuuden, moraalın ja tunne-elämän kehitys.....	10
2.2	Fyysinen ja seksuaalinen kehitys.....	12
2.3	Nuorten sosiaalinen ympäristö	13
2.3.1	Vapaa-aika, ikätoverit ja koulu	13
2.3.2	Media ja internet.....	15
3	VANHEMMUUS	17
3.1	Vanhemmuuden käsite	18
3.3	Riittävän hyvä vanhemmuus	19
3.2	Vanhemmat nuoren seksuaalisen kehityksen tukena.....	21
4	NUORTEN SEKSUAALISUUS.....	23
4.1	Seksuaalinen minäkuva	24
4.2	Seksuaalioikeudet	26
4.4	Seksuaalinen kaltoinkohtelu ja seksuaalinen väkivalta.....	27
5	NUORTEN SEKSUAALITERVEYS	28
5.1	Seksuaaliterveys ja seksuaaliterveyden lukutaito	28
5.2	Seksuaalikasvatuksen haasteet.....	30
5.3	Seksuaaliterveyspalvelut	30
6	NUORTEN SEKSUAALITERVEYDEN TEEMAPÄIVÄ.....	32
6.1	Projektin tarkoitus ja tavoite.....	36
6.2	Projektin lähtökohdat	37
6.3	Projektin suunnittelu	38
6.4	Projektin toteutus	41
6.5	Projektin tuotos.....	48
6.6	Projektin arviointi ja päättäminen.....	53
7	POHDINTA.....	54
7.1	Johtopäätökset.....	54
7.2	Ammatillinen kasvu	55

7.3 Opinnäytetyön eettisyys ja luotettavuus.....	56
7.4 Näkökulmia jatkotutkimuksiin	58
LÄHTEET.....	60
LIITTEET.....	64
LIITE 1: Tutkimuslupa opinnäytetyön tekemiseen	
LIITE 2: Kutsu teemapäivän iltatilaisuuteen (repputiedote vanhemmille, lehdistötiedotteen liite, ilmoitustaulut)	
LIITE 3: Lehtikutsu teemapäivän iltatilaisuuteen. Tyrvään Sanomat 16.3.2010	
LIITE 4: Raportointiseminaari 11.5.2012. (esimerkkinä 4 / 57 diaa)	
LIITE 5: Teemapäivän esitys 18.3.2010 (esimerkkinä 16 / 20 diaa)	
LIITE 6: Tyrvään Sanomat 16.3.2010	
LIITE 7: Tyrvään Sanomat 11.3.2010	
LIITE 8: Alueviesti 24.3.2010	
LIITE 9: Tyrvään Sanomat 23.3.2010	
LIITE 10: Alueviestin www-sivusto 24.3.2010	
LIITE 11: Aamulehti 24.3.2010	
LIITE 12: Sana 8.4.2010	
LIITE 13: Tyrvään Sanomien www-sivusto 23.3.2010	
LIITE 14: Sylvään koulun vanhempainyhdistyksen pöytäkirjaote 24.3.2010	

1 JOHDANTO

Myönteinen käsitys omasta itsestä on tyytyväisen elämän ja vastuullisen terveystäytymisen perusta. Nuoren hyvä itsetunto ja positiivinen kokemus omasta kehosta ovat merkityksellisiä tekijöitä turvallisen seksuaalisen kasvun ja kehityksen sekä seksuaaliterveyden muodostumisessa. (Bildjuschkin ym. 2002; Cacciatore 2007; Cacciatore ym. 2010.)

Vanhemmuus voi olla yhden aikuisen ympärivuorokautista kasvatusta sekä kahden tai useamman aikuisen yhteisvastuullisuutta. Merkityksellisintä on, että jokaisella nuorella on turvallinen ja vastuullinen aikuinen, joka tukee ja ohjaa hänen kehitystään. Nuori tarvitsee vanhemmiltaan rajoja ja rakkautta aikuiseksi kasvamiin. Vanhempien tulee osoittaa huomiota ja aitoa kiinnostusta nuoren asioihin. Rajat luovat turvallisuutta, pitävät elämän järjestyksessä ja suojaavat nuorta silloin, kun hänellä ei ole vielä kykyä asettaa niitä itselleen. Nykymaailma on täynnä trendejä ja epätodellisia ihanteita. Perheen vuorovaikutussuhteiden kautta nuori oppii normit, arvot ja käyttäytymismallit, jotka auttavat häntä tekemään päätöksiä ja valintoja myös kodin ulkopuolella. Nuori tarvitsee tukea ja kannustusta kasvaakseen itseään kunnioittavaksi ja itsestään välittäväksi aikuiseksi. (Bildjuschkin ym. 2002; Cacciatore 2007; Suomen kättilöliitto 2004; Suomalainen Lääkäriseura Duodecim ja Suomen Akatemia 2010.)

Nuorten seksuaali- ja lisääntymisterveyteen liittyvät tutkimukset ja toimintaohjelmat, kuten Suomalainen Lääkäriseura Duodecimin ja Suomen Akatemian yhteinen konsensuslausuma Nuorten hyvin - ja pahoinvointi (2010), Väestöliiton Seksuaalipoliittinen ohjelma (2006) sekä Sosiaali- ja terveysministeriön Seksuaali- ja lisääntymisterveyden edistämisen toimintaohjelma 2007- 2011 (2007) kertovat nuorten seksuaalisen hyvinvoinnin laskusta. Seksuaalikäyttäytymisen riskinoton lisääntymistä kuvaavat varhaisten yhdyntäkokemusten yleistymisen, sukupuolitautien lisääntyminen, raskauden keskeytysten määrällinen kasvu, seksuaalisen väkivallan lisääntyminen ja pornomyönteisen asenteen leviäminen yhteiskunnassa. (Cacciatore ym. 2010; Haarala ym. 2008, 370; Kosunen ym. 2004; Papp ym. 2000; Sosiaali- ja terveysministeriö

2007; Suomalainen Lääkäriseura Duodecim ja Suomen Akatemia 2010; Väestöliitto 2006.)

Toiminnallisen opinnäytetyön tarkoituksena oli nuorten seksuaaliterveyden teemapäivän ”Seksiä Sylvällä – faktoja ja fiiliksiä!” järjestäminen Sastamalassa Sylvään yläkoulun oppilaille ja heidän vanhemmilleen. Teemapäivä toteutettiin yhteistyössä koulun vanhempainyhdistyksen ja kouluterveydenhuollon kanssa. Opinnäytetyön tavoitteena oli nuorten seksuaaliterveyden teemapäivän avulla edistää nuorten seksuaaliterveyden lukutaitoa sekä kannustaa perheitä suhtautumaan avoimesti ja luontevasti nuoren seksuaaliseen kasvuun ja kehitykseen.

Seksuaaliterveyden teemapäivän järjestämisen lähtökohtana oli oppilaiden vanhempien esittämä huoli vanhempien kokemasta riittämättömyyden tunteesta tukea nuorta seksuaalisuuteen liittyvissä asioissa ja vanhempien toive nuorten seksuaaliterveyteen liittyvän tietämyksensä päivittämistä nykyhetkeen. Oppilaskyselyn tavoitteena oli antaa ajantasaisia tietoja oppilaita kiinnostavista seksuaalisuuteen ja seksuaaliterveyteen liittyvistä asioista sekä kartoittaa seksuaaliterveyteen liittyvää lisätiedon tarvetta. Yhteistyöhankkeella pyrittiin edistämään kodin ja kouluterveydenhuollon välistä yhteistyötä sekä antamaan vanhemmille keinoja tukea nuoren seksuaalista kehitystä.

Opinnäytetyössä halusin hyödyntää erityisesti terveydenhoitotyön ja terveyden edistämisen tarjoamia työmenetelmiä sekä oppimaani terveydenhoitotyön kehittämisestä ja johtamisesta. Mielestäni sisällöllisesti laadukas opinnäytetyö edellyttää, että seksuaalikasvatusmenetelmien lähtökohtana ovat nuorten ajankohtaiset toiveet ja tarpeet sekä vuorovaikutteinen kommunikointi ja yhteisymmärrys. Määrittelen nuoren optimaalisen seksuaaliterveyden prosessin täytyneeksi kun vastaanotettu, ymmärretty ja sisäistetty seksuaalikasvatus saa aikaa ja mahdollisuuden jalostua terveeseen itsetunnon ja positiivisen minäkuvan omaavan nuoren henkiseksi voimavaraksi. Seksuaaliterveyden lukutaito mahdollistaa nuoren turvallisen seksuaalisen kasvun ja kehityksen. Seksuaaliterveyden lukutaidolla tarkoitan nuoren kykyä löytää ja erottaa seksuaalisuuteen ja seksuaalikasvatukseen liittyvästä informaation tulvasta luotettava ja asiallinen tieto, kykyä ymmärtää ja tulkita tietoa oikein sekä kykyä sisäistetyn tiedon avulla tehdä toimintaan johtavia, omaa seksuaaliterveyttä edistäviä päätöksiä ja valintoja.

Opinnäytetyön aihe muodostui monen itselleni merkityksellisen asian yhteisvaikutuksesta. Opinnäytetyön yhteyttä työelämään ohjasi vapaa-ajan toimintani Sylvään koulun vanhempainyhdistyksessä sekä tuleva terveydenhoitajaharjoitteluni Sylvään kouluterveydenhuollossa. Opinnäytetyön aihetta suunnitellessani koulun terveydenhoitaja kertoi kouluterveydenhuollon ja kodin välisen yhteistyön kehittämistarpeesta sekä vanhempainillassa esitettiin huoli riittämättömyyden tunteesta nuorten seksuaalisuuteen liittyvissä asioissa. Itselleni oli terveydenhoitajaopinnoissa herännyt mielenkiinto nuorten seksuaalikasvatuksen moninaisuutta ja haasteellisuutta kohtaan, sekä syntynyt halu omalla työlläni kehittää nuorille suunnattuja seksuaalikasvatusmenetelmiä ja edistää nuorten seksuaaliterveyttä. Syvyyttä opinnäytetyöhön antoi kasvatusvastuullisuus teini-ikäisille lapsilleni sekä yli kahdenkymmenen vuoden kättilötyön kokemus.

Lupa opinnäytetyössä käytettyjen valokuvien julkaisuun on saatu Elmer Vuokolta, Tyrvään Sanomien päätoimittaja Minna Ala-Heikkilältä ja Alueviestin päätoimittaja Maija Latvalta.

Opinnäytetyön alussa nimeni oli Eija Aro. Nimenmuutos tapahtui ennen kirjallisen raportin valmistumista.

2 NUORUUSIKÄ

Ihmisen elämänkaareissa nuoruusiällä tarkoitetaan siirtymävaihetta lapsuudesta aikuisuuteen. Nuoruusikä ei ole itsenäinen ajanjakso ihmisen elämässä, sillä edeltänyt lapsuus määrittää sitä monin tavoin. Missään muussa elämänvaiheessa ei tapahdu yhtä nopeaa ja kokonaisvaltaista kehitystä kuin nuoruudessa. Nuoren keho muuttuu lapsen vartalosta aikuisen mittoihin, seksuaalisuus ja sosiaalisuus voimistuvat sekä tunne-elämässä kuohuu. Kehittyvät ajattelutaidot muokkaavat minäkuvaa ja käsitystä maailmasta. Nuoren suhde muihin ihmisiin, erityisesti omiin vanhempiin, muuttuu merkittävästi. Nuoruusiän muutos aiheuttaa hämmennystä sekä nuoressa että hänen van-

hemmissään. Nuoruusikään liittyy monia eri kehitystehtäviä, kuten persoonallisuuden ja tunne-elämän kehitys, ajattelun ja moraalien kehitys, aikuistumiseen johtavia sosiaalisia kehitystapahtumia sekä biologinen kasvu, sukukypsyyden saavuttaminen ja seksuaalinen kehitys. Nuoruuskehityksen keskeinen päämäärä on itsenäisyyden saavuttaminen. Nuoruusikä ajoitetaan tavallisesti 12- 22 ikävuoteen. (Cacciatore 2007; Eksote 2009; Mannerheimin Lastensuojeluliitto 2007- 2009; Suomalainen Lääkäriseura Duodecim ja Suomen Akatemia 2010.)

2.1 Persoonallisuuden, moraalien ja tunne-elämän kehitys

Nuoruusikä on persoonallisuuden ja tunne-elämän kehityksessä merkityksellistä aikaa. Nuori kehittyä omaksi persoonakseen, jolla on omia mielipiteitä, asenteita ja mieltymyksiä. Persoonallisuudella tarkoitetaan yksilön suhteellisen pysyviä taipumuksia ajatella, tuntea ja käyttäytyä. Identiteetti viittaa nuoren käsityksiin omasta persoonallisuudestaan, kuten millaisia ominaisuuksia nuorella mielestään on, millaisiin sosiaalisiin ryhmiin hän samaistuu ja millaiseksi ihmiseksi hän haluaisi tulevaisuudessa tulla. Nuori pohtii omaa identiteettiään ja oppii näkemään itsensä eri näkökulmista, myös ulkopuolisen silmin. Hän kokeilee, testaa ja valikoi. Seksuaalisen identiteetin löytymisellä tarkoitetaan sitä, että nuori tiedostaa, tunnistaa ja hyväksyy oman seksuaalisen suuntautumisensa. Yhtenäisen ja sisäisesti ristiriidattoman identiteetin avulla hän kykenee kohtaamaan aikuisuuden vastuut, sopeutumiset ja sitoumukset sekä pettymykset, menetykset ja vastoinkäymiset. Sosiaalisten ja henkilökohtaisten ominaisuuksien yhdistelmästä syntyy ainutlaatuinen yksilö ja näiden ominaisuuksien kokoelma on prosessi, jonka tuotos kasvaa ja kehittyy koko elämän ajan. (Bildjuschkin ym. 2002; Cacciatore 2007; Mannerheimin Lastensuojeluliitto 2007-2009; Suomen Kätilöliitto 2004.)

Ajattelun kehitys nuoruudessa vaikuttaa tapaan, jolla nuori jäsentää erilaisia arvoja ja ideologioita sekä moraalisia kysymyksiä. Tätä kehitystä tukevat tilanteet, joissa nuori joutuu ottamaan vastuuta, sovittamaan yhteen erilaisia näkökulmia ja tekemään ratkaisuja siitä, mikä on oikeudenmukaista. Nuoren pohdinta voi olla voimakasta, kriittistä ja kovaäänistä ja hän pitää vahvasti kiinni omista näkemyksistään. Nuori haluaa löytää oman tapansa elää ja uskoa, eikä hän halua ottaa mallia vanhempien elämän-

tavoista, arvoista ja uskoista. Ajan myötä aiempi ehdottomuus antaa tilaa suvaitsevaisuudelle ja nuori ymmärtää, ettei asioihin ole olemassa ehdottoman oikeita ratkaisuja. Nuoren ongelmanratkaisukyky kehittyy ja monimutkaisten päätelmien, pohdintojen ja johtopäätösten rakentelu tulee mahdolliseksi. (Bildjuschkin ym. 2002; Cacciatore 2007; Mannerheimin Lastensuojeluliitto 2007- 2009; Suomalainen Lääkäri-seura Duodecim ja Suomen Akatemia 2010.)

Nuori irrottautuu vanhemmistaan ja luo omaa identiteettiään kokeilemalla ja etsimällä. Irtaantuminen on välttämätöntä, jotta nuori kasvaisi aikuiseksi. Nuori etsii itseään ja tarvitsee tilaa itsenäistyä. Vaikka psyykinen irrottautuminen vanhemmista on kasvua, joka pääosin koetaan myönteiseksi kehitykseksi, se on myös surutyötä, johon voi liittyä sekä nuoren että vanhempien kokemaa surua luopumisesta ja ohimeneviä masennuksen tunteita. Tämä on elämänvaihe, jolloin nuori on herkkä ero- ja hylkäämiskokemuksille. (Eksote 2009.)

Nuoren itsenäistymistä voidaan tukea antamalla hänen itse päättää henkilökohtaisista asioistaan, esimerkiksi mielipiteistään, musiikkimaustaan, oman huoneensa sisustamisesta ja siitä, minkälainen ihminen hän haluaa olla. Harrastukset, ulkonäköön kohdistuvat ihanteet, ihastuksen kohteet ja mielipiteet saattavat vaihtua usein. Epävarmuus omasta ulkomuodosta kuuluu nuoruuteen ja se näkyy usein äärimmäisyyksien tavoitteluna pukeutumisessa, kampauksissa ja meikkaamisessa. Nuori saattaa häkellyttää vanhempansa, hänelle on tärkeää olla jotain muuta, mitä vanhemmat odottavat ja ajattelevat. Hän saattaa alkaa käyttäytyä päinvastaisella tavalla kuin vanhempansa. Nuori piirtää minuutensa rajat kaikille näkyviksi ja pyrkii käytöksellään kertomaan sekä itselleen että vanhemmilleen olevansa oma itsensä. Tällöin valmiit mallit eivät kelpaa, on löydettävä jotakin omaa. Oman identiteetin löytäminen saattaa olla vaikeaa ja omaa minuutta on joskus etsittävä eri vaihtoehtojen äärilaidoilta. Ulkonäkö on nuoren yksityisasia siihen saakka, kun se ei ole uhkaa välillisesti tai välittömästi nuoren terveyttä tai turvallisuutta. (Bildjuschkin ym. 2002; Cacciatore 2007; Eksote 2009; Mannerheimin Lastensuojeluliitto 2007- 2009.)

Kaikki nuoret eivät kapinoi, kuohu tai riitele vanhempiansa kanssa. Temperamentti, aiemmat elämäkokemukset ja perhesuhteiden kiinteys vaikuttavat tapaan, jolla nuori käy läpi nuoruuttaan ja siihen liittyviä haasteita. Vanhempien merkitys nuorelle on

kuitenkin tärkeä. Nuoren turvallisuuteen tulee kiinnittää huomiota ja vanhempien pitää asettaa nuorelle johdonmukaiset ja perustellut rajat ja säännöt. Vanhemmat valvovat asetettujen sääntöjen noudattamista, esimerkiksi kotiintuloaikoja ja päihteiden käyttöä koskevat rajat ovat vanhempien vastuulla. (Bildjuschkin ym. 2002; Cacciatore 2007; Eksote 2009; Mannerheimin Lastensuojeluliitto 2007- 2009.)

Nuoruusiässä tunteet ovat usein voimakkaita ja voivat vaihdella äkillisesti. Pienet ja mitättömältä tuntuvat tapahtumat voivat aiheuttaa nuorella huomattavia mielialan vaihteluita. Nuorella saattaa olla vaikeuksia ilmaista tunteitaan sanoin ja silloin tunteilmaisut voivat näkyä impulsiivisena käyttäytymisenä. Koulunkäyntiin voi olla vaikea keskittyä mielialan ja itsetunnon heilahtelujen vuoksi ja koulusuoriutumisen saattaa tilapäisesti heikentyä. Nuoruusiän kehityksen yleisimpiä häiriötiloja ovat mieliala- ja ahdistuneisuushäiriöt, päihteiden ongelmakäyttö, sopeutumishäiriöt, käyttöhäiriöt ja erilaiset syömishäiriöt. (Bildjuschkin ym. 2002; Eksote 2009; Mannerheimin Lastensuojeluliitto 2007- 2009.)

2.2 Fyysinen ja seksuaalinen kehitys

Nuoruusiässä fyysinen kehitys on yksilöllistä. Osalla nuorista murrosiän muutokset ovat alkaneet varhain, osa odottaa niitä pitkään. Monet tytöt ovat 15 -vuotiaana kasvaneet fyysisesti lapsen vartalosta naisiksi. Peruskoulun viimeisellä luokalla osa pojista muistuttaa ulkoisesti miestä, osa on vielä matkalla pojan vartalosta miehen mittoihin. Nuori tarvitsee vanhempiensa hyväksyntää ja kannustusta omaksuakseen vartalonsa muutokset. Vanhemman myönteiset ja ihailevat kommentit jäävät hyvällä tapaa mieleen. Nuorta ei saa siedättää tai karaista ulkonäköön kohdistuvilla loukkauksilla. Kielteiset huomiot ulkonäöstä painuvat syvälle nuoren mieleen ja voivat vaikuttaa haitallisesti vielä aikuisiässä. (Mannerheimin Lastensuojeluliitto 2007- 2009. a, 9- 10.)

Nuori tarvitsee vanhemman läheisyyttä ja turvaa. Huolimatta itsenäisyyden ja läheisyyden välisestä ristiriidasta, vanhemman on tärkeää säilyttää kosketus ja läheisyys nuoren kanssa. Tapa koskettaa ja olla lähellä on kuitenkin ajankohtaista päivittäin.

Kosketusta ja läheisyyttä tarjotaan ainoastaan nuoren haluamalla tavalla ja nuoren toivomana ajankohtana. (Mannerheimin Lastensuojeluliitto 2007- 2009. a, 10.)

Nuoruusiässä seksuaalisuus kiinnostaa ja mielenkiinto vastakkaista sukupuolta kohtaan kasvaa entisestään. Nuoruusiän ensimmäiset seurustelukokeilut kestävät yleensä vähän aikaa ja seurustelukumppani löytyy usein tutusta kaveriporukasta. Rakkauden kohteet vaihtuvat, eikä monellakaan ole kiire vakituisen suhteeseen. Nuorella on paineita siitä, että hänen pitäisi olla seksuaalisesti kokeneempi kuin itse haluaisi. Hänellä pitää olla mahdollisuus tutustua muuttuneeseen kehoonsa ja opetella rauhallisessa aikataulussa elämään sen kanssa. Nuoren tarvitsee tuntea ja hyväksyä oma kehonsa ja seksuaalisuutensa, ennen kuin hän ryhtyy jakamaan seksuaalisia kokemuksia toisen ihmisen kanssa. Itsetyydytys on luonnollinen tapa tutustua omaan kehoonsa. Kuten nuoren fyysisen kehityksen, myös seksuaalisen kehityksen aikataulu on jokaisella yksilöllinen. (Bildjuschkin ym. 2002; Cacciatore 2007; Suomen Kätilöliitto 2004.)

Ensimmäisten seksuaalisten kokeilujen aika on, kun nuori välittää aidosti kumppanistaan sekä kykenee vastavuoroiseen suhteeseen ja läheisyyteen. Tällöin nuori haluaa tutustua kumppaninsa arvoihin ja asenteisiin sekä kiinnostuksen kohteisiin. Nuori on tunne-elämältään riittävän kypsä kun hän osaa arvostaa kumppaniaan, hänen tunteuksiaan, toiveitaan ja mielipiteitään. Näiden asioiden huomioimisen jälkeen ensimmäisestä seksuaalisesta kokemuksesta toisen ihmisen kanssa on mahdollista tulla hyvä ja onnistunut. (Mannerheimin Lastensuojeluliitto 2007- 2009. a, 13.)

2.3 Nuorten sosiaalinen ympäristö

2.3.1 Vapaa-aika, ikätoverit ja koulu

Vapaa-ajan toiminnalla on tärkeä merkitys nuoren hyvinvoinnille, koska nuoret saavat vapaa-ajan harrastuksista ystävyysuhteita ja verkostoja sekä muodostavat omaa identiteettiään. Harrastukset edistävät aikuistumista, ammatin oppimista sekä kehittävät nuoren arvomaailmaa ja maailmankuvaa. Nuori kokee vapaa-ajan tärkeäksi ja valitsee toimintansa omien persoonallisten ominaisuuksiensa ja sosiaalisten suh-

teidensa mukaan. (Bildjuschkin ym. 2002; Cacciatore 2007; Suomalainen Lääkäri-seura Duodecim ja Suomen Akatemia 2010; Mannerheimin Lastensuojeluliitto 2007-2009.)

Kaverisuhteet ovat nuorelle tärkeitä. Nuori viihtyy samoista asioista kiinnostuneiden ikätovereiden joukossa, joissa on sekä tyttöjä että poikia. Kaveriporukassa nuorella on mahdollisuus kokeilla rajoja, omaksua tietoja ja taitoja, ilmaista omia ajatuksia ja tunteita sekä purkaa niitä. Nuoruusiässä erityisesti poikien itsetunto on suuresti riippuvainen kaveriporukasta ja hänen asemastaan ryhmän jäsenenä. (Bildjuschkin ym. 2002; Cacciatore 2007; Eksote 2009; Mannerheimin Lastensuojeluliitto 2007-2009.)

Nuori irrottautuu vähitellen vanhemmistaan ystävyysuhteiden avulla. Ikätovereiden merkitys tulee tärkeämmäksi hänen irtaantuessaan vanhemmistaan ja rakentaessaan omaa itsenäisyyttään. Nuoren minäkäsitys vahvistuu muihin samanikäisiin samaisutumisen kautta ja on identiteetin muodostumiselle välttämätöntä. Kaveriporukasta nuori etsii läheisyyttä ja yhteenkuuluvuutta, jota hän sai ennen yksinomaan perheeltään ja vanhemmiltaan. Ystäväpiirin sisäiset normit ja asenteet vaikuttavat sekä hyvässä että pahassa. Itsenäistyvä nuori tarvitse ryhmän johon kuulua. Nuoruusiän yksinäisyys voi olla jopa riski normaalille kehitykselle. (Bildjuschkin ym. 2002; Cacciatore 2007; Eksote 2009; Mannerheimin Lastensuojeluliitto 2007-2009. a, 19 -20.)

Nuoruusiän edetessä kaverisuhteet muuttuvat varhaisnuoruutta syvemmiksi ja kaveriporukat tiivistyvät. Nuori viihtyy aiempaa pienemmissä ryhmissä, joilla on yhteisiä kiinnostuksen kohteita. Arvot, asenteet ja ajattelutavat yhdistävät ja erityisesti samaa sukupuolta olevien nuorten ystävyysuhteet ovat kiinteitä ja kestävät pitkään. Nuori käsittelee ystäviensä kanssa monia kasvuun ja aikuisuuteen liittyviä asioita, jakaa itselle tärkeitä kokemuksia ja osoittaa ystäväelleen luottamusta ja välittämistä. (Mannerheimin Lastensuojeluliitto 2007-2009. a, 19)

Koulutus vaikuttaa nuoren tulevaisuuteen ja sillä on merkitystä nuoren kansalaiseksi kasvamisessa sekä aikuistumisessa. Nuoret siirtyvät koulusta aikaisempaa moninaiempaan, muuttuvaan maailmaan. Nuoriso suosii elämäntyylejä, missä opiskelu ja työelämä vuorottelevat. Suomalaiset nuoret ovat maailman parhaiten koulutettuja, jos

arvioinnin kohteena on pärjääminen kansainvälisissä mittareissa. (Suomalainen Lääkäriseura Duodecim ja Suomen Akatemia 2010.)

Koulujärjestelmän tulisi huomioida tyttöjen ja poikien kehityksellisiä eroja. Poikien kehitys on hitaampaa ja murrosiän kuohuntavaihe sijoittuu heillä myöhempään nuoruusikään kuin tytöillä. Vastaavasti tytöt ovat varhaisemmin valmiita parempiin kouluasuorituksiin. Oppimisvaikeuksien ja kehityksen erityisvaikeuksien huomioiminen opetuksessa on tärkeä nuoren kehitystä tukeva tekijä. (Suomalainen Lääkäriseura Duodecim ja Suomen Akatemia 2010, 19.)

Ryhmän pysyvyyden sekä minäkuvan, koulumotivaation ja koulumenestyksen välillä on tutkimuksissa todettu olevan merkitsevä yhteys (Suomalainen Lääkäriseura Duodecim ja Suomen Akatemia 2010, 20). Koulu voi tukea nuoren terveitä elintapoja ja hyviä terveystottumuksia. Kouluryhmän koko ja pysyvyys tukevat nuoren hyvinvointia ja kehitystä. Koululuokka on koko ikäryhmää yhdistävä tekijä ja se on perheen jälkeen tärkein kehitysympäristö. Yhteiskunnan tulisi päätöksissään huomioida olemassa olevaa tutkimustietoa nuorten kehityksen edellytyksistä ja tarpeista. Koulujärjestelmän mahdollisuudet tukea nuoren kehitystä ja ohjata nuorta oikealle kehityspolulle ovat suuret. Opetushenkilökuntaan kohdistuvat säästöt sekä opetusryhmien suurentaminen vaikuttavat haitallisella tavalla luokan ilmapiiriin ja nuorten hyvinvointiin. Koulujärjestelmää koskevien päätösten ja ratkaisujen arvopohjan pitää olla läpinäkyvä ja yleisen keskustelun kohteena. (Bildjuschkin ym. 2002; Cacciatore 2007; Mannerheimin Lastensuojeluliitto 2007- 2009; Suomalainen Lääkäriseura Duodecim ja Suomen Akatemia 2010.)

2.3.2 Media ja internet

Median vaikutus seksuaaliterveyteen on merkittävä. Median vaikuttavuus on vahvasti tunteisiin vetoavan kuvan, kielen ja musiikin käytössä, toistoissa ja tavoitteellisuudessa. Mainontaa ja viestintää ohjaavat maksimaalinen taloudellisen voiton tavoittelu. Mediasisältöjen kautta nuori pääsee kurkistamaan aikuisten elämään ja avartamaan seksuaalisuuteen liittyviä tietoja ja taitoja. Elokuville, musiikkivideoille ja mainoksille seksuaalisuus on usein ylikorostunutta ja tuo nuorille painetta olla kehi-

tystasoaan vanhempi ja kokenempi. Median vaikutuksesta syntyvät vääristyneet ylisuorittamisen mallit, esimerkiksi pornon fantasiamallit ovat kaukana todellisuudesta. Nuoren on helppo esittää seksuaalisesti kypsää ja kokenutta. Nuori liittyy sosiaalisen median kuvagallerioihin houkuttelevia ja pikkutuhmia kuvia, vaikka todellisuudessa hän saattaa olla epävarma itsestään, ulkonäöstään ja seksuaalisuudestaan. Omaa epävarmuutta halutaan peitellä. Fyysisen minäkuvan rakentumisvaiheessa ulkonäköön kohdistuvat viestit ja ihanteet vaikuttavat nuoren mieleen herkemmin. Nuoren lähiympäristössä olevat aikuiset moninaisine muotoineen ja virheineen ovat nuorelle voimakkaampia esikuvia kuin median epärealistiset mallit. Toivottavaa on, että aikuinen hyväksyy itsensä ja kannustaa myös nuorta arvostamaan omaa itseään. (Bildjuschkin ym. 2002; Mannerheimin Lastensuojeluliitto 2007- 2009.)

Media ja internet ovat tärkeä osa nuoren toimintaympäristöä ja niiden merkitys nuorten maailmankuvan hahmottumisessa on kasvanut kodin, koulun ja perinteisten kasvatustieteiden rinnalla. Internet ja sosiaalinen media luovat yhteisöllisyyttä ja uusia luottamuksen muotoja. Yhteiskunnan ja kulttuurin muutokset näkyvät myös vanhempien kasvatustieteissä. Media on väline, eikä sinänsä hyvä tai paha. Ongelmaksi muodostuu millaisen kuvan media antaa seksuaalisuudesta, seksistä, itsemääräämisoikeudesta, oman ja toisen kehon koskemattomuudesta ja arvostamisesta sekä seksuaalisesta käyttäytymisestä. Median antama kuva harvoin tukee nuoren seksuaaliterveyttä ja saattaa jopa vahingoittaa sitä. Medialla on tärkeä rooli tiedonvälittäjänä ja seksuaalivalistajana, sekä seksuaaliterveyteen vaikuttavien ongelmien käsittelijänä. Media voi vaikuttaa positiivisesti asenteisiin ja rikkoa seksuaalisuuteen liittyviä tabuja. Nuorille suunnatut lehdet tavoittavat suuren määrän nuoria, joille seksuaaliterveyteen liittyvien perustietojen välittäminen on ajankohtaista ja tärkeää. Median kautta voidaan kampanjoida ja painottaa terveitä seksuaalisia arvoja. (Bildjuschkin ym. 2002; Mannerheimin Lastensuojeluliitto 2007- 2009.)

Vanhempien olisi tärkeä olla selvillä siitä, kenen kanssa nuori viettää aikaansa sekä ulkomaailmassa, että internetissä. Toivottavaa on, että vanhempien ja nuoren keskusteluympäristö pysyy avoimena, eikä nuoren tarvitse salailla kontaktejaan. Internetin keskusteluryhmät ja yhteisöpalvelut ovat nuorille tavallinen tapa jakaa ajatuksia ja saada uusia ystäviä. Nimimerkin suojassa aroistakin asioista puhuminen helpottuu ja esimerkiksi koulukiusatulle nettikeskustelut voivat olla tärkeitä vertaistuen lähteitä.

Ujoille nuorille nettiympäristössä keskustelu on vapauttavaa, koska uusiin tuttavuuksiin voi ottaa yhteyttä ilman pelkoa ja jännitystä. (Mannerheimin Lastensuojeluliitto 2007- 2009.)

Netistä nuori löytää kaikki perinteisen kiusaamisen muodot, kuten pilkan, juorut, uhkailun ja syrjinnän. Nettikiusaaminen on usein jatkoa koulussa tapahtuvalle kiusaamiselle ja kiusaaja on yleensä kiusatulle tuttu. Nuoren varmin tapa välttyä kiusatuksi tulemiselta on käyttäytyä itse asiallisesti, eikä provosoida turhaan muita. Kiusatun ei kannata lähteä mukaan haukkumiseen tai uhkailuun. Nuoren tulee muistaa, että tunkeilevat ja häiritsevät yhteydenotot tulee torjua ja nettituttuja ei kannata tavata kasvotusten kertomatta siitä ensin luotettavalle aikuiselle. Yhteisöpalvelujen kaverilistoille ei tule hyväksyä tuntemattomia henkilöitä ja epämiellyttävistä kontakteista kannattaa luopua. Viestien tulon voi estää ilmoittamalla nettiyhteisön palvelimeen. Poliisiin tulee ottaa yhteyttä, mikäli kiusaaminen sisältää vakavia uhkauksia tai törkeää kiusatun kunnian loukkaamista. Saapuneet viestit säilytetään, jotta niitä voidaan tarvittaessa käyttää todisteina tilanteen selvittämisessä. Mikäli kiusaaja on nuoren tuttu, kannattaa ottaa suoraan yhteyttä kiusaajan vanhempiin. Opettajalle tulisi myös ilmoittaa mikäli kiusaaja ja kiusattu ovat samalla luokalla. (Bildjuschkin ym. 2002; Mannerheimin Lastensuojeluliitto 2007- 2009.)

3 VANHEMMUUS

Kasvatusvastuullisen vanhemman tärkein tehtävä on nuoren kasvun ja kehityksen sekä nuoren kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin tukeminen ja turvaaminen. Suomalainen Lääkäriseura Duodecim ja Suomen Akatemian Nuorten hyvin - ja pahoinvoinnin konsensuslausuma (2010) määrittelee, että hyvinvointi on nuoren kokemus turvallisuudesta ja onnellisuudesta, vahvat sosiaaliset siteet, mahdollisuus vaikuttaa omaan elämäänsä sekä luottamus muihin ihmisiin ja tulevaisuuteen. Konsensuslausuma kertoo edelleen, että hyvinvointi voidaan mieltää myös nuoren optimaaliseksi henkilökohtaiseksi toimintakyvyksi, eikä pahoinvoinnin puute ole sama asia kuin hyvinvointi. (Suomalainen Lääkäriseura Duodecim ja Suomen Akatemia 2010.)

3.1 Vanhemmuuden käsite

Vanhemmuus voi olla yhden aikuisen ympärivuorokautista kasvatusvastuuta sekä kahden tai useamman aikuisen yhteisvastuullisuutta. Merkityksellisintä on, että jokaisella nuorella on turvallinen ja vastuullinen aikuinen, joka tukee ja ohjaa hänen kehitystään. Nuori tarvitsee vanhemmiltaan rajoja ja rakkautta aikuiseksi kasvamiinseen. Vanhempien tulee osoittaa huomiota ja aitoa kiinnostusta nuoren asioihin. Rajat luovat turvallisuutta, pitävät elämän järjestyksessä ja suojaavat nuorta silloin, kun hänellä ei ole vielä kykyä asettaa niitä itselleen. Nykymaailma on täynnä trendejä ja epätodellisia ihanteita. Perheen vuorovaikutussuhteiden kautta nuori oppii normit, arvot ja käyttäytymismallit, jotka auttavat häntä tekemään päätöksiä ja valintoja myös kodin ulkopuolella. Nuori tarvitsee tukea ja kannustusta kasvaakseen itseään kunnioittavaksi ja itsestään välittäväksi aikuiseksi. (Bildjuschkin ym. 2002; Cacciatore 2007; Suomen Kätilöliitto 2004; Suomalainen Lääkäriseura Duodecim ja Suomen Akatemia 2010.)

Vanhemmuus on nykyään oikeudellisesti joko äitiyttä tai isyyttä, ja jokaisella lapsella voi olla lain mukaan vain yksi äiti ja yksi isä. Äitiys ja isyys ovat oikeudellista ja sosiaalista todellisuutta hahmottavia käsitteitä. Niiden avulla jäsennetään ihmissuhteita, joiden kautta lapsi syntyessään kiinnittyy ympäröivään yhteiskuntaan ja saa elämälleen juuret. Nuoren itsenäistymisen ja uusperheeseen sitoutumisen välisen tasapainon saavuttaminen on nuorelle vaativa haaste. Silloin kun perheeseen kuuluu vanhemman uusi puoliso tai molempien vanhempien uudet puoliset, uusien puolisoitten lapset ja uudesta parisuhteesta syntyneet lapset, joutuu nuori suuntaamaan suuren määrän voimavaroja uusien ihmissuhteiden verkoston hahmottamiseen. Nuoret elävät perheissä samaa sukupuolta olevien parien lapsina sekä eri sukupuolta olevien parien lapsina. Heitä on perheissä, joissa toinen vanhemmista on transsukupuolinen tai transvestiitti. Vanhempien sukupuolella tai seksuaalisella suuntautumisella ei ole nähty olevan vaikutusta lasten kasvatukseen eikä siihen, mikä on nuoren kokemus omasta sukupuolestaan ja seksuaalisuudestaan. Samaa sukupuolta olevien vanhempien lasten on todettu olevan erilaisuuden suhteen suvaitsevaisempia kuin heteroperheiden lapset. (Sosiaali- ja terveystieteiden tutkimuskeskus 2003; Vilkkä 2010, 135 -136.)

3.2 Riittävän hyvä vanhemmuus

Nuoren tärkein ihmissuhdeverkosto on hänen perheensä. Kodin ilmapiiri ja sen vuorovaikutussuhteet viestittävät nuorelle monenlaisia asioita. Ilmapiirin tulisi olla turvallinen, hyväksyvä, tasa-arvoinen ja nuoren itsetuntoa lisäävä. Vanhempien tekemistä valinnoista muodostuu perheen elämäntapa. Hyvä vanhempi on rakastava ja hyväksyvä ja hän ymmärtää nuoren kehitystä. Hän huomioi kasvatustietoisuuteensa ja kunnioittaa yhteiskunnan ja asiantuntijoiden laatimia sääntöjä ja ohjeistuksia, joiden avulla pyritään turvaamaan nuoren kasvua ja kehitystä. Hyvä vanhempi hoitaa ja hallitsee kotia, hän päättää perheen säännöistä ja valvoo niiden noudattamista sekä kykenee ratkaisemaan perheen sisäisiä ongelmia. Hyvä vanhempi on miellyttävä, joustava ja aito. Nuoren hyvinvointi, erityisesti hyvä mielenterveys, edellyttää huolenpitoa, hoivaa ja kiintymyksen tarpeen tyydyttämistä sekä turvallisia rajoja. Nuoren kasvava pyrkimys itsenäisyyteen, yksityisyyden tarve ja nopeat fyysiset ja psykososiaaliset muutokset hämmentävät paitsi nuorta itseään, myös vanhempaa sekä saattavat asettaa vanhemmuuden koetukselle. Nuoren ja vanhemman välinen riittävä vuoropuhelu, nuoren tueksi tarjolla oleminen, vanhempien hyvä keskinäinen suhde, perheenjäsenten yhteenkuuluvuuden tunne, perheen elämän säännöllisyys, vanhempien ”terve” välittäminen nuoresta sekä selkeiden ja johdonmukaisten, mutta joustavien rajojen ja sääntöjen ylläpitäminen suojaavat lasta päihdeongelmilta ja epäsosiaalisuudelta. (Cacciatore ym. 2010; Mannerheimin Lastensuojeluliitto 2007- 2009; Sosiaali- ja terveysministeriö 2007; Suomalainen Lääkäriseura Duodecim ja Suomen Akatemia 2010; Väestöliitto 2006.)

Vanhemmuuden voidaan sanoa olevan riittävän hyvä, kun se jää näkymättömäksi. Vanhemmuuden puute ja erilaiset ongelmat asettavat tarpeen määrittellä, mitä riittävän hyvä vanhemmuus pitää sisällään. Määrittelyä vaikeuttaa se, että vanhemmuuden laatua on vaikea arvioida. Vanhemman tulee löytää sopusointu vanhemmuuden eri osatekijöiden välille ja luottaa omiin kykyihinsä vanhempana, sillä sen avulla syntyy luottamus myös nuoren ja vanhemman väliseen suhteeseen. (Litja & Oinonen 2000.)

Tietyt vanhemmuuden piirteet ja puutteet voivat uhata lapsen ja nuoren kehitystä. Lapsuudessa ja nuoruudessa muotoutuvat monet tavat ja tottumukset sekä arvot ja asenteet, jotka joko edistävät tai heikentävät myöhempää hyvinvointia ja terveyttä.

Epäsosiaalisuudelle ja päihdekäytölle altistavia tekijöitä ovat vanhempien väliset sekä nuoren ja vanhemman väliset pitkäkestoiset ristiriidat, vanhemman huolenpidon puute ja vanhempien piittaamattomuus nuoren epäsosiaalisia tekoja kohtaan. Vanhempien myönteinen suhtautuminen päihteiden käyttöön ja epäsosiaalinen elämäntapa lisäävät nuoren riskikäyttäytymistä. Vanhemmuutta voivat heikentää vanhemman tai muiden perheenjäsenten fyysinen tai psyykinen sairaus, päihteiden käyttö, työttömyys, taloudelliset vaikeudet tai perheen rikkoutuminen. Ydinperheen rikkoutuminen on monimuotoinen prosessi, jonka vaikutukset nuoreen välittyvät perhettä kuormittavien tekijöiden kasautumisen kautta. Hyvä suhde ainakin toiseen vanhempaan ja häneltä saatu tuki suojaavat lasta eron vaikutuksilta. Vanhempien voimavarojen ollessa vähäiset tai riittämättömät, lähiyhteisön tulisi tukea nuoren kasvua ja kehitystä. (Cacciatore ym. 2010; Mannerheimin Lastensuojeluliitto 2007- 2009; Sosiaali- ja terveysministeriö 2007; Suomalainen Lääkäriseura Duodecim ja Suomen Akatemia 2010; Väestöliitto 2006.)

”Riittävän hyvää vanhemmuutta lapsen ja nuoren kehityksen eri vaiheissa kuvaavia vanhemman ominaisuuksia ovat vanhemman oma psyykinen tasapaino ja kyky pitkäaikaisten ihmissuhteiden solmimiseen ja säilyttämiseen. Vanhemman tulee pystyä erottamaan omat tarpeensa ja toiveensa lapsensa tarpeista ja hänellä tulee olla riittävä kyky lapsensa asemaan tätä ymmärtääkseen. Kasvatustilanteissa vanhemman tulisi olla johdonmukainen ja selkeä ja ylläpitää turvallisia rajoja. Eteenkin nuoruuskehityksen aikana aikuisten asettamien rajojen tulee kestää toistuvia kokeiluja. Liika sallivuus aiheuttaa nuoressa epävarmuutta ja epätietoisuutta, mutta liian tukahduttavat rajat vievät tilaa kasvulta ja nuoruuden kehitykseltä. Riittävän hyvän vanhemman tulisi myös pystyä ottamaan vastaan lapsen ja nuoren sekä myönteisiä että kielteisiä tunnereaktioita.” (Marttunen, M. 24.11.2006)

3.3 Vanhemmat nuoren seksuaalisen kehityksen tukena

Vanhempien oikeus, mutta myös velvollisuus on suojella ja ohjata nuorta täysi-ikäisyyteen asti. Vaikka vanhempien vastuu lapsesta on sitä suurempi, mitä pienemmästä lapsesta on kyse, niin vanhemmuus ei pääty lapsen täysi-ikäisyyteen. Van-

hemmat vastaavat siitä, että nuoren seksuaalinen kehitys saa edetä normaalisti ja turvallisesti, ahdistelijoilta ja ahdistavilta kokemuksilta suojattuna. (Mannerheimin Lastensuojeluliitto 2007- 2009.)

Myönteinen käsitys itsestä on tyytyväisen elämän ja terveystyöskäytymisen perusta. Nuoren itsetunto vahvistuu kun hän saa myönteistä palautetta onnistumisistaan ja hyvistä puolistaan. Itsensä arvostaminen ehkäisee riskikäyttäytymistä ja motivoi häntä pitämään parempaa huolta itsestään. Hyvän itsetunnon omaava nuori kykenee luottamaan itseensä, tunnistaa rajansa ja oppii myös hyväksymään ne. Hyvä itsetunto ja positiivinen kokemus omasta kehosta ovat tärkeitä eväitä turvalliseen seksuaaliseen kasvuun ja muodostuvaan seksuaaliterveyteen. (Bildjuschkin ym. 2002; Mannerheimin Lastensuojeluliitto 2007- 2009.)

Lapset joutuvat kohtaamaan yhä nuorempina eri muodoissa tapahtuvaa väkivaltaa ja seksuaalista toimintaa. Vanhempien ei pidä olettaa, että nuorilla on riittävästi tietoa seksuaalisuuteen ja seksiin liittyvissä asioissa. Tietoa on saatavilla rajattomasti, mutta kykenevätkö nuoret löytämään tietotulvasta oikean ja asiallisen tiedon? Nuoret tarvitsevat entistä tietoisempaa tukea vanhemmiltaan, mutta myös vanhemmilla on omat vaikeutensa nopeasti kehittyvässä media maailmassa. (Bildjuschkin ym. 2002; Mannerheimin Lastensuojeluliitto 2007- 2009.)

Oman lapsen kehittyminen aikuiseksi on prosessi myös vanhemmille. Omat vanhemmat ovat jokaiselle nuorelle ensisijainen ja suositeltavin seksuaalikasvatuksen antaja. Tämä ei välttämättä ole helppoa, eikä kaikille vanhemmille edes mahdollista. Monet nuoret kokevat kiusallisena seksuaalisuutta koskevan keskustelun vanhempiensa kanssa. Turvallinen ja luotettava perheen ulkopuolinen henkilö olisi hyvä olla saatavilla silloin, kun omat vanhemmat eivät nuoren mielestä tunnu sopivilta keskustelukumppaneilta. (Bildjuschkin ym. 2002; Kontula ym. 2001; Mannerheimin Lastensuojeluliitto 2007- 2009.)

Vanhempien pitää muistaa, että nuoruusikään kuuluvat uudet ennen kokemattomat tunteet, joita nuoren itsensä on vaikea ymmärtää ja hallita. Merkityksellistä olisi auttaa nuorta tunnistamaan erilaiset tunnetilat ja kannustaa häntä ilmaisemaan niitä. Ko-

tona tulisi olla tilaa ja vapautta sekä positiivisten että negatiivisten tunteiden julkittamiseen. (Bildjuschkin ym. 2002; Mannerheimin Lastensuojeluliitto 2007- 2009.)

Vanhempien luonteva suhtautuminen auttaa nuorta lähestymään omaa seksuaalisuuttaan. Salailemalla, punastelemalla tai antamalla tahallisesti virheellistä tietoa vanhemmat kertovat nuorelle, että seksuaalisuudessa on jotakin likaista, hävettävää tai alhaista. Nuorta ei voi tukea tai ohjata seksuaalisuuteen liittyvissä asioissa, mikäli vanhemman oma suhde sukupuoliasioihin on selvittämättä. Jos aikuinen ei ole selvittänyt mitä mieltä hän itse asioista on, voi omien tunteiden hallitseminen olla keskustelutilanteessa mahdotonta. Aikuisen mahdollinen oma hämmennys voi estää tai vaikeuttaa luontevaa keskustelua. Perheen ja vanhempien voimavaroilla on siis merkitystä nuorten seksuaalikasvatuksen onnistumisessa. Seksuaalisuuteen liittyvän ilmapiin vapautuminen on kaatanut sukupuolten ja sukupolvien välisiä raja-aitoja ja asenteita. Nuorilla ja vanhemmilla on lupa oppia uutta, kyseenalaistaa, vahvistaa ja avartaa asenteita sekä arvoja. Vanhempien ei tule kertoa nuorelle seikkaperäisesti omasta seksuaalisuudestaan tai seksielämästään. Vastaavasti nuorille tulee antaa enenevässä määrin yksityisyyttä – vanhempien tulee osata olla puuttumatta ja tunkeutumatta nuorten seksuaaliseen kehitykseen vaatimalla yksityisyyden rajoja rikkovaa avoimuutta. (Bildjuschkin ym. 2002; Cacciatore 2007; Mannerheimin Lastensuojeluliitto 2007 – 2009; Suomen Kätilöliitto 2004.)

Mitä nuori tarvitsee vanhemmiltaan? Mannerheimin Lastensuojeluliitto antaa Kymmenen Koon ohjeistuksen vanhemmille. (Mannerheimin Lastensuojeluliitto 2007-2009.a.)

- kohtaa - vietä aikaa yhdessä nuoren kanssa, ole aidosti läsnä
- kiinnostu - ole kiinnostunut nuoren asioista ja nuorelle tärkeistä asioista
- kerro – osoita nuorelle, että hän on tärkeä omana itsenään
- kehu – anna positiivista palautetta nuoren persoonasta, taidoista ja ulkonäöstä
- kuuntele – kuuntele mitä nuorella on sinulle kerrottavana

- kosketa – anna nuorelle sopivasti läheisyyttä, sitten kun hän sitä haluaa
- kasvata ja kunnioita – ole jämäkkä rajojen kanssa ja huolehdi nuoren turvallisuudesta, anna nuorelle kuitenkin tilaa itsenäistymään
- kestä – salli kaikkien tunteiden ilmaisu, ole kuuntelija, älä pelästy kuohuvia tunteita
- koeta eläytyä – yritä muistella minkälaista oli olla nuori, koeta katsoa maailmaa ja itseäsi hänen silmillään
- katso itseesi – hoida omaa jaksamistasi, olet maailman paras vanhempi omalle lapsellesi, älä epäröi hakea apua silloin kun on tarve

4 NUORTEN SEKSUAALISUUS

Seksuaalisuus on tuntevana, aistillisena ihmisenä olemista. Se kuuluu ihmisyyteen sikiöajasta kuolemaan asti. Seksuaalisuus asuu ihmisen kehon jokaisessa osassa, ajatuksissa, sanoissa, toiveissa ja teoissa. Seksuaalisuuden merkitys on moninainen ja eri ihmisille erilainen. Jokainen ihminen määrittelee henkilökohtaisen seksuaalisuutensa sekä yleisen seksuaalikäsityksensä. Seksuaalisuuden määritelmä ja merkitys vaihtelee, kasvaa ja kehittyy yksilön elämäkokemusten ja elämäntilanteiden mukaan. (Bildjuschkin ym. 2002, 18.)

4.1 Seksuaalinen minäkuva

Nuoruusikä on seksuaalisuuden identiteetin etsikkoaikaa ja rajoja etsitään toisinaan seksuaalisuuden äärihaluilla. Ihastumisen kohteet vaihtuvat, seksuaalinen aktiivisuus ylikorostuu ja nuori saattaa kokeilla erilaisia seksuaalisia suuntautumisia. Seksuaalisuuteen liittyvien tunteiden voimistuessa on normaalia, että nuori saattaa tuntea mielenkiintoa molempia sukupuolia kohtaan. Mitä enemmän nuorella on tietoa normaalista seksuaalisesta kehityksestä, seksuaalisuuteen liittyvistä asioista ja sen monimuotoisuudesta, sitä helpompi nuoren on hyväksyä omat yllättävät tunteet ja reaktiot. Nuoruusiän malttamattomuus ei ole hyve seksuaalisen identiteetin muodostumisessa

silloin kun kysymyksessä on kehitysvaihe, jonka läpikäyminen vaatii nuorelta malttia ja runsaasti aikaa. Ihastumisten ja sydänsurujen kautta nuori oppii käsittelemään tunte-elämän menetyksiä ja pettymyksiä. Seksuaalisuudella on keskeisen asema ihmisen elämässä, sen tukahduttaminen ja salaaminen vahingoittaisivat nuoren seksuaalista kehitystä. Seksuaalinen suuntautuneisuus on osa ihmisen seksuaalista minäkuvaa, se on ihmisen perusominaisuus. Perheen ja läheisten suhtautumisella nuoren seksuaalisuuteen ja seksuaaliseen suuntautumiseen on suuri merkitys, sillä hyväksytyksi tulemisen kautta nuorella on mahdollisuus kehittyä eheäksi aikuiseksi. (Aho ym. 2008; Cacciatore ym. 2001; Cacciatore 2007; Keinänen ym. 1998.)

Nuoruusiässä tavoitellaan seksuaalista mielihyvää ensin yksin ja sitten jaettuna. Toive parisuhteesta kasvaa, joten sosiaalisten taitojen hallitseminen korostuu. Nuori opettelee lähelle pääsemisen rituaaleja, ystävyiden ja seurustelun eroja ja toimintamalleja. (Korteniemi-Poikela ym. 2010.)

Seksuaalisuutta on kaikki se aistillisuus ja mielihyvä, joka liittyy ihmisyyteen sekä ihmisen fyysiseen, psyykkiseen ja sosiaaliseen ja henkiseen minään. Se sisältää biologisen sukupuolen ja sosiaalisen sukupuoli-identiteetin, suvunjatkamisen, eroottisen mielenkiinnon, nautinnon ja yksityisyyden. Seksuaalisuus on yksilön kokemus aistillisena ihmisenä olemisesta, useimmiten naisena tai miehenä olemisesta. (Apter ym. 2006, 205; Bildjuschkin ym. 2002, 17.)

Seksuaalisuuden määrittelyn kohteena voi olla biologia, psykologia tai sosiologia. Asiaa voidaan miettiä eettiseltä kannalta, juridisesti, taloudellisesti tai terveyden näkökulmasta. Seksuaalisuuden määrittelyyn ja sen hyväksi kokemiseen vaikuttaa itsemääräämisoikeuden toteutuminen. Elämäkatsomuksella tai uskontokunnalla on vaikutusta yksilön tapaan määritellä seksuaalisuus. Kulttuurin, perheen ja ympäröivän yhteiskunnan vaikutus yksilön käsitykseen seksuaalisuudesta voi olla sekä tiedotettua että tiedostamatonta, tai niitä molempia yhdessä. Sallitun ja kielletyn seksuaalisuuden rajaamista on ollut kaikissa kulttuureissa. Sallituksi ja hyväksytyiksi koetut asiat vaihtelevat kulttuurien välillä, mutta myös niiden sisällä. (Bildjuschkin ym. 2002, 17 -18)

Seksuaalisuuden määritelmiä elämän eri näkökulmista (Bildjuschkin ym. 2002):

- Seksuaalisuuden biologinen näkemys on yhteydessä lisääntymiseen ja elämän jatkumiseen. Biologinen ulottuvuus on seksuaalisuuden määräävin piirre ja seksuaalisuus suvunjatkamista palveleva voima tai vietti.
- Seksuaalisuuden sosiaalinen näkemys korostaa ihmisen käyttäytymistä ja seksuaalisuuden merkitystä alkuvoimana ja liikkeellepanijana. Seksuaalisuus nähdään ihmisiä yhdistävänä ja suhteita lujittavana tekijänä. Sosiaalistuminen ja elinyhteisö sanelevat mikä on sosiaalisesti hyväksyttävää seksuaalisuutta.
- Seksuaalisuuden fyysinen määrittely korostaa kehon merkitystä. Mitattavissa olevat reaktiot ovat tärkeitä ja vertailukelpoisia ja seksiksi luokitellaan ne tapahtumat, jolloin havaitaan konkreettisesti nähtävää tai mitattavaa, esimerkiksi miehen erektio tai penetraatio.
- Seksuaalisuuden juridinen näkemys määrittelee mikä seksuaalisuudessa on sallittua ja mikä rangaistavaa. Laki säätelee yksilöiden käyttäytymistä ja samalla suojaa loukkaavalta käytökseltä.
- Seksuaalisuuden lääketieteellinen näkemys kuvaa seksuaalisuutta voimavarana, joka mahdollistaa ihmisten välisen fyysisen ja psyykkisen yhteenkuuluvuuden ja ylläpitää sitä. Seksuaalisuus on kaikki omasta itsestä lähtöisin oleva mielihyvä, jota ihminen kokee oman ruumiinsa eri osien tuntemuksina ja läheisyytenä ja lämpönä vuorovaikutuksessa toisiin ihmisiin.

4.2 Seksuaalioikeudet

Seksuaalioikeuksilla tarkoitetaan yksilöiden ja parien oikeuksia päättää tietoisesti ja vastuullisesti omaan seksuaalisuuteensa liittyvistä asioista, kuten läheisten suhteiden solmimisesta, avioitumisesta ja lasten saamisesta. Seksuaalioikeuksien toteutuminen vaikuttaa nuoren elämään monella eri tavalla. Seksuaalisuus on voimavara, joka auttaa nuorta ilmaisemaan tunteitaan ja tarpeitaan. Nuoruusikä on erityisen haavoittuvaa aikaa ja nuoren seksuaalioikeuksien loukkaamisella on vakavat fyysiset ja psyykkiset seuraukset. Kaikilla maailman nuorilla on sukupuolesta, ihonväristä, seksuaalisesta suuntauksesta tai terveydentilasta riippumatta samat seksuaalioikeudet. Toteutukseen nuorten seksuaalioikeudet takaavat heille tasapainoisen, nautintoa ja rakkautta tuottavan sukupuoli-, seksuaali- ja perhe-elämän. (Nazarenko 2011, 10)

WHO (2002) mukaan seksuaalioikeuksiin sisältyvät ne ihmisoikeudet, jotka on tunnustettu ja vahvistettu kansainvälisessä lainsäädännössä, ihmisoikeussopimuksissa ja muissa yleisesti hyväksytyissä asiakirjoissa. WHO:n seksuaalioikeudet pitävät sisällään kaikkien ihmisten oikeuden – vapaana pakottamisesta, riistosta ja väkivallasta:

- oikeus parhaaseen saavutettavissa olevaan terveydentilaan suhteessa seksuaalisuuteen, mukaan luettuna seksuaali- ja lisääntymisterveyden palveluiden saatavuus
- oikeus hakea ja vastaanottaa seksuaalisuuteen liittyviä tietoja
- oikeus seksuaaliopetukseen ja – valistukseen
- oikeus kehon koskemattomuuden kunnioitukseen
- oikeus kumppanin valintaan
- oikeus päätöksentekoon, onko seksuaalisesti aktiivinen vai ei
- oikeus yhteiseen tahtoon perustuviin seksuaalisiin suhteisiin
- oikeus yhteiseen tahtoon perustuviin avioliittoihin
- oikeus päätökseen, haluaako hankkia ja milloin haluaa hankkia lapsia
- oikeus tavoitella tyydyttävää, turvallista ja nautinnollista seksuaalielämää

Nuori ei voi puolustaa oikeuksiaan, ellei niistä ole kerrottu hänelle. Nuorella on oikeus omaan koskemattomuuteen, itsemääräämisoikeuteen ja oman reviirin säilyttämiseen. Yhteiskunnan tulee tukea perheitä tässä tehtävässä ja myös kyetä tunnistamaan epäkohdat ja ongelmat. Aikana, jolloin puhutaan paljon yksilön oikeuksista toteuttaa itseään, on tärkeää puhua myös yksilön velvollisuuksista. Terve seksuaalisuus ei ole vain itsensä toteuttamista ilman valmiutta vastata tekojensa seurauksista. Itsekeskeinen toiminta, pelkkä omien tarpeiden tyydyttämiseen pyrkiminen, altistaa muiden alistamiselle. (Cacciatore ym. 2010; Mannerheimin Lastensuojeluliitto 2007-2009; Sosiaali- ja terveysministeriö 2007; Suomalainen Lääkäriseura Duodecim ja Suomen Akatemia 2010; Väestöliitto 2006.)

4.3 Seksuaalinen kaltoinkohtelu ja seksuaalinen väkivalta

Seksuaalinen kaltoinkohtelu on vastoin omaa tahtoa tapahtuvaa seksuaalista toimintaa, kuten seksiin tai vartaloon liittyvää seksuaalista vihjailua, uhkailua, kiristämistä,

johdattelua, viettelyä, lahjontaa tai pakottamista yhdyntään, suuseksiin tai suutelemiseen (Vilka 2011).

Seksuaalista väkivaltaa on teko, joka loukkaa tai vahingoittaa toisen ihmisen seksuaalisuutta ja tapahtuu ilman toisen osapuolen suostumusta tai lupaa (Vilka 2011).

Nuori kertoo seksuaalisesta kaltoinkohtelusta ja väkivallasta usein ensimmäisenä luottamalleen läheiselle aikuiselle. Pelon- ja häpeäntunne saattaa estää puhumisen omille vanhemmille ja ensitiedon saaja voi olla esimerkiksi koulun terveydenhoitaja, opettaja tai harrastusohjaaja. Nuori tarvitsee kuuntelevan ja välittävän aikuisen, joka tukee nuorta ja ohjaa hänet saattaen jatkohoitoon. Eri ammattiryhmien edustajien tulisi saada ammatillisessa peruskoulutuksessa tietoa seksuaalisen kaltoinkohtelun ja väkivallan kohdanneen nuoren tukitoimista, jotta hän pystyy toimimaan tilanteessa asiallisesti ja nuorta auttaen. Nuorten parissa työskentelevät tarvitsevat ajantasaista tietoa ilmiön yleisyydestä. Ilmiötä usein vähätellään tai sen olemassaolo sivuutetaan, nuorta ei uskota tai ensitiedon kohtaava aikuinen hämmentyy, ahdistuu tai menee samalla tavalla sokkitilaan kuin apua hakeva nuori. (Brusila ym. 2009; Cacciatore ym. 2010.)

Kouluihin ja koteihin tarvitaan turvataitokasvatusta, joka sisältää nuoren ikätasaisen seksuaalikasvatuksen sekä aggressio-, päihde- ja mediakasvatusta. Turvataitokasvatuksen tarkoituksena on estää nuorta joutumasta fyysisen, psyykkisen ja seksuaalisen väkivallan kohteeksi. Nuorten seksuaalisen kaltoinkohtelun ja väkivallan uhrien ja tekijöiden auttamispolut ovat riittämättömät, ammatillista vastuuta ei ole osoitettu eivätkä nuoret löydä auttamistahoja. Nuorten matalan kynnyksen palveluista on suuri pula. Lastensuojelulla on juridinen vastuu tukea nuorta rikos- ja hoitoprosessin aikana sekä velvollisuus tukea nuoren lähipiiriä. Huomioitavaa on, että myös nuoret syyllistyvät seksuaalirikoksiin. Sosiaalitoimen ylikuormituksen vuoksi nuori joutuu kokemaan yksin suuria ja mahdollisesti lisää traumatisoivia tilanteita esimerkiksi oikeuskäsittelyn aikana. Nuori jää myös helposti ilman hoitoa, erityisesti poikien hoitopaikoista on vajetta, samoin vanhempien kriisiavusta. (Brusila ym. 2009; Cacciatore ym. 2010; Vilka 2011.)

5 NUORTEN SEKSUAALITERVEYS

5.1 Seksuaaliterveys ja seksuaaliterveyden lukutaito

Seksuaaliterveys on seksuaalisuuteen liittyvä fyysisen, emotionaalisen, psyykkisen ja sosiaalisen hyvinvoinnin tila, eikä pelkästään sairauden tai toimintahäiriön poissaoloa. Seksuaaliterveys käsittää kaiken seksuaaliseen kehitykseen, sukupuolielämään ja sukupuolielimiin liittyvän. Hyvä seksuaaliterveys edellyttää myönteistä ja kunnioittavaa näkökulmaa seksuaalisuuteen ja seksuaalisiin suhteisiin, samoin kuin mahdollisuuden nautinnollisiin ja turvallisiin seksuaalisiin kokemuksiin, ilman pakottamista, riistoa tai väkivaltaa. Hyvän seksuaaliterveyden saavuttamiseksi ja ylläpitämiseksi, tulee kaikkien ihmisen seksuaalioikeuksia kunnioittaa, suojella sekä saattaa ne voimaan. (WHO 2002.)

Nuoren seksuaaliterveys tarkoittaa, että nuori suhtautuu itseensä terveesti ja kunnioitavasti. Hyvä itsetunto ja itsensä arvostaminen ovat nuoren hyvinvoinnin avaintekijöitä. Seksuaaliterveys ja sen toteutuminen edellyttää sitä, että nuori oman kehitystasonsa mukaista ja ajantasaista tietoa. Tietoa on olemassa, mutta ongelma on hyvän ja huonon, oikean ja väärän tiedon sekoittaminen. Nuori saa tietoa lukemalla, katselemalla ja kuuntelemalla ympäristön viestejä. Hän tarvitsee median tarjoaman tiedon tueksi totuuteen perustuvaa tietoa seksuaalisuudesta ja ohjeita siitä, miten tietoa sovelletaan toimintaan. Tieto on yhdentekevää, jollei tiedä mitä sillä tehdään. Nuori sisäistää tiedon paremmin, jos hänellä on käsitys siitä, miten kyseessä oleva asia liittyy häneen. Jos annettu tieto on sellaista, että nuori ei koe sitä omakohtaiseksi, se ei myöskään jää mieleen. (Väestöliitto. a.)

Seksuaaliterveys on jokaisen ihmisen perusoikeus. Jokaisen henkilön tulee kunnioittaa ja suojella sekä omia, että toisen seksuaalioikeuksia. Hyvä seksuaaliterveys edellyttää positiivista asennetta seksuaalisuuteen ja seksuaalisiin suhteisiin. Seksuaaliterveyden ajatellaan olevan hyvää silloin kun ihminen voi toteuttaa seksuaalisuuttaan siten, ettei siitä ole haittaa hänelle itselleen eikä muille ihmisille. Vaaratilanteisiin hakeutuminen ja vaaran uhmaaminen voi vahingoittaa pysyvästi ihmisen seksuaali-

terveyttä ja muuttaa koko elämän suunnan. (Bildjuschkin ym. 2002; Cacciatore 2007; Mannerheimin Lastensuojeluliitto 2007- 2009.)

Opinnäytetyön yhtenä tarkoituksena oli nuorten seksuaaliterveyden teemapäivän avulla edistää nuorten seksuaaliterveyden lukutaitoa. Seksuaaliterveyden lukutaito mahdollistaa nuoren turvallisen seksuaalisen kasvun ja kehityksen. Seksuaaliterveyden lukutaidolla tarkoitetaan nuoren kykyä löytää ja erottaa seksuaalisuuteen ja seksuaalikasvatukseen liittyvästä informaation tulvasta luotettava ja asiallinen tieto, kykyä ymmärtää ja tulkita tietoa oikein sekä kykyä sisäistetyn tiedon avulla tehdä toimintaan johtavia, omaa seksuaaliterveyttä edistäviä päätöksiä ja valintoja.

Hyvän seksuaaliterveyden saavuttaminen ja ylläpitäminen sisältävät seksuaalikasvatuksen, seksuaalisen kehityksen suojaamisen, tuen sukupuoliselle kypsymiselle, molempien sukupuolten arvostamisen ja riittävän, ymmärrettävästi annetun, oikeassa kehitysvaiheessa ja oikein kohdennetun tiedon, yksilöiden oikeuden vastuullisiin ja tietoon perustuviin valintoihin ja riittävät, korkeatasoiset seksuaaliterveyspalvelut (Väestöliitto 2006).

5.2 Seksuaalikasvatuksen haasteet

Seksuaalikasvatuksen haaste on terveellisen ja vastuullisen seksuaalikäyttäytymisen opettaminen nuorelle, joka elää persoonallisuuden, tunne-elämän, ajattelun ja moraalisen kehityksen muutosvaihetta sekä käy läpi aikuistumiseen johtavia sosiaalisia kehitystapahtumia ja biologista kasvua. Seksuaalikasvatuksen tulisi välittää nuorelle kuva hyvästä ja myönteisestä seksuaalisuudesta. Merkityksellistä seksuaalikasvatuksen onnistumiselle ovat oikea-aikaisuus, kiireettömyys, vuorovaikutustaitojen harjoittelumahdollisuus, selkeät rajat ja kannustava myönteisyys. Seksuaalikasvattaja kohtaa usein joukon nuoria, jotka tulevat hyvin erilaisista seksuaalikkulttuureista, joten yhteentörmäyksiltä tai väärinkäsityksiltä on vaikea välttyä. Seksuaalikasvattajan tärkeimmät välineet ovatkin luontevuus ja luovuus. Puuttuvat tiedot voi aina selvittää hakemalla tietoa, mutta aikuisen vaivautunut olo ei ole peiteltävissä. Seksuaalikasvatusta voi antaa nuorelle kuka tahansa asialliset ja oikeat tiedot omaava henkilö, jolla on selkeä käsitys ja hyväksyntä omasta seksuaalisesta minäkuvasta ja halu puhua

seksuaalisuuteen liittyvistä asioista. Ketään ei voi pakottaa seksuaalikasvattajaksi, mutta kaikilla on mahdollisuus tähän työhön kouluttautua ja kehittyä. (Bildjuschkin 2002.)

5.3 Seksuaaliterveyspalvelut

Seksuaaliterveyspalveluiden käyttö on olennainen osa nuoren omaa seksuaaliterveyden hoitoa. Nuorten käyttämistä palveluista yleisempiä ovat ehkäisy- ja seksuaalineuvonta sekä äitiysneuvolapalvelu. Nuorten seksuaaliterveydenhuolto on ensisijaisesti ennaltaehkäisevää toimintaa, jolla ehkäistään psyykkistä, sosiaalista ja somaattista sairastavuutta ja tuetaan seksuaaliterveyttä. Nuoren seksuaaliterveyspalvelut kulkevat käsi kädessä nuorten seksuaalikasvatuksen kanssa. Ennaltaehkäisevän työn laiminlyönti on terveysvelan ottamista, joka korot maksetaan tulevaisuudessa sairauksien hoitona. Nuoret odottavat seksuaaliterveyspalveluilta nopeaa palvelua ilman ajanvarausta. Ajanvarausjärjestelmän tulisi olla ainakin helppo ja selkeä. Nuoret arvostavat sitä, että palvelu on ilmaista tai ainakin hyvin edullista. Palvelun herättämä luottamus ja vuorovaikutuksen onnistuminen ratkaisevat, hakeutuuko nuori uudeen palvelun piiriin. Vastaanottotilanteen tulisi olla kiireetön ja rauhallinen, sillä nuori on saatava tuntemaan, että hänestä välitetään. (Bildjuschkin ym. 2010, 138; Kosunen ym. 2004, 85- 91; Väestöliitto 2006, 24.)

Seksuaaliterveyspalveluverkon pitää olla lähellä nuorta ja tuottaa palveluja, jotka sopivat nuorille ja heidän perheilleen. Nuoret tarvitsevat henkilökohtaista neuvontaa ja luotettavia ammattilaisia, jotka ovat helposti tavoitettavissa juuri silloin, kun nuorelle ilmenee kysymyksiä tai ongelmia. Ammattilainen joutuu usein miettimään, mikä on nuoren todellinen ongelma ja mitä apua hän tarvitsee. Nuoren kasvuympäristö ja riittävät, monitasoiset tuki- ja hoitopalvelut edistävät tervettä kehitystä. Palvelut tulee järjestää siten, että luodaan mahdollisuus piilevien tarpeiden ja kysynnän esille saamiseen. Tulevaisuuden haasteena on kehittää uudenlaisia neuvontapalveluja kouluihin, terveydenhuoltoon ja järjestösektorille. (Kosunen ym. 2004, 85 -91; Suomalainen Lääkäriseura Duodecim ja Suomen Akatemia 2010.)

Seksuaaliterveyden edistäminen vaatii yhtenäistä kansallista suunnitelmaa. Nyt jokainen kunta suunnittelee ja toteuttaa seksuaaliterveyspolitiikkaansa itsenäisesti, vaihtelevin menetelmin ja ilmeisen usein epätydyttävään suuntaan. Ongelmallisena koetaan erityisesti seksuaalipalvelujen suunnittelemattomuus ja epätasaisuus sekä tietotekniikan aiheuttamat vaarat. Uhkana kunta- ja palvelurakenteiden muuttumisen myötä nähdään seksuaaliterveyspalvelujen ennestään heikompi tavoitettavuus ja tarjonnan heikkeneminen. Seksuaaliterveyden kannalta merkityksellistä on ehkäistä eriarvoistumista, joka luo jännitteitä ihmisten välille sekä luo syrjäytymistä ja prostituutiota. Erityishuomiota tulisi kiinnittää vähemmistöryhmien ja maahanmuuttajien seksuaaliterveyskysymyksiin. Ennaltaehkäisevä työn on oltava pitkäjänteistä ja määrätietoista. Hyvin tulosten saavuttaminen on mahdollista, mutta se voi kestää pitkään. Ennaltaehkäisevän toiminnan potentiaalinen vaikuttavuus ja kustannustehokkuus on selvästi osoitettu. (Väestöliitto 2006.)

6 NUORTEN SEKSUAALITERVEYDEN TEEMAPÄIVÄ

Projektimaisella opinnäytetyöllä tarkoitetaan opinnäytetyötä, joka sisältää suunnittelu-, tuotekehitys-, tutkimus- tai kehittämisprojektin. Opinnäytetyönä tehtävä projekti voi olla yhden opiskelijan työ, parityö tai isommasta, usean henkilön toteuttamasta projektista opinnäytetyöksi erotettu osuus. Projekti on tavoitteellinen, tietyn ajan kestävä prosessi kertaluontoisen tuloksen aikaansaamiseksi. (Kuvio 1. Kuvaan projektimaisen opinnäytetyön tutkimusprosessin kulkua ja prosessin eri vaiheita.) Toiminnallinen opinnäytetyö ei rakenteellisesti eroa tutkimuksellisesta opinnäytetyöstä, vaan sisältää teoriaosuuden, empiirisen osuuden ja johtopäätökset. Teoreettinen osuus rakentuu projektin tavoitteesta ja tehtävästä, projektin viitekehiksestä ja lähtökohdista, aikaisemmista aiheen tutkimuksista ja projekteista. Empiirisessä osuudessa kuvataan projektin prosessi eli kaaviossa kuvattu alkutilanne, suunnittelu, toteutus, tuotos ja arviointi. Projektityyppinen opinnäytetyö sisältää väliraportin tai – raportit sekä loppuraportin. Loppuraporttiin tekijä dokumentoi työskentelyn vaiheet ja laadun, tiedon hankinnan ja käsittelyn tavat, ongelmanratkaisun sekä arvioinnin. Tuotos, esimerkiksi opas, ohjeistus, ohje, portfolio, tulee opinnäytetyön liitteeksi. Opinnäytetyön ta-

voitteena on työelämälähtöisen ja teoreettisesti hallitun, systemaattisen työskentelyn oppiminen. (Hirsjärvi ym. 2009; Jalava ym.2008; Vilka ym. 2003; Vilka 2005.)

PROJEKTI-IDEA ON PROSESSIN LÄHTÖKOHTA à OPINNÄYTETYÖN AIHEANALYYSI JA AIHEEN IDEOINTI

Projektisyklin käynnistyminen:
tästä aloitetaan projektipäiväkirjan kirjoittaminen.

Projektin aiheen alustava valinta:
projekti-idean kehittäminen on osa etenevää projektia.

PROJEKTIN MÄÄRITYS JA ALOITUS, VALMISTELUVAIHE jatkaa projektisyklin etenemistä sisältäen

- projektialoitteen
- taustatutkimukset
- esiselvitykset
- projektin esisuunnitelman
- projektin asettamisen
- organisoinnin
- päätöksen aloittaa yksityiskohtainen projektisuunnittelu.

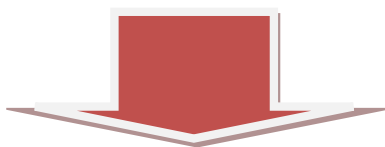
PROJEKTIN SUUNNITTELU

- tutustutaan tarkemmin tehtävään, tehtäväksi antoon ja taustaineistoihin
- laaditaan projektin tavoitteet: opinnäytetyöllä pitää olla arkijärkinen tavoite, joka kuvaa selvästi ja ymmärrettävästi mistä työssä on kyse
- muodostetaan mahdollinen projektiryhmä
- määritellään projektin tehtävät
- suunnitellaan aikataulu tehtävittäin
- sovitaan projektin työskentelytavoista
- laaditaan kustannus- ja työmääräarviot
- tehdään mahdollinen riskianalyysi
- määritellään resurssit

LAADITAAN PROJEKTISUUNNITELMA

liitetään osaksi opinnäytetyösopimusta

- lähtökohdat ja tausta
- näkökulma, tavoite, odotettavat tulokset
- rajaus ja liittymäkohdat mahdollisiin muihin hankkeisiin
- organisaatio
- ohjaus
- tehtävät ja aikataulu
- resurssit eli käytettävissä oleva aika, henkilöt, raha ja laitteet
- työ- ja tutkimusmenetelmät
- raportointi ja tiedottaminen

PROJEKTIN TOTEUTUS

- projekti- ja laadunvalvonta
- suunnitelmien muuttaminen: suunnitelma ei saa koskaan sitoa liiaksi, että innovatiivinen työskentely olisi mahdollista
- tutkimusmenetelmien käyttö toiminnallisessa opinnäytetyössä: määrällinen tutkimusmenetelmä, laadullinen tutkimusmenetelmä

PROJEKTIN LOPETUS

Opinnäytetyöprojekti päättyy, kun sille asetetut lopputulosvaatimukset ja laatutavoitteet on saavutettu ja opinnäytetyö raportoitu.

Huomioitavaa on, että opinnäytetyö ja yritykselle tehty raportti eivät välttämättä ole samanlaiset, esimerkiksi yritys voi halutessaan pitää salaisena joitakin projektin osia, jolloin nämä puuttuvat varsinaisesta opinnäytetyöstä.

- testaus, kunnossapito, ylläpito
- keskeyttäminen
- raportointi
- tiedottaminen
- lopettaminen, lopputuotteen käyttöönotto

PROJEKTIMAISEN OPINNÄYTETYÖN PERIAATTEET OVAT:

tavoitteellisuus: opinnäytetyöllä pitää olla arkijärkinen tavoite, joka kuvaa selvästi ja ymmärrettävästi sen mistä työssä on kyse

kertaluonteisuus: opinnäytetyö on luonteeltaan uusi, ja tutkimus- ja kehittämistilanteet ovat ainutkertaisia ainutkertaisine tarpeineen

suunnitelmallisuus: opinnäytetyöstä laaditaan projektisuunnitelma, joka ei ole ”kiveen kirjoitettu” vaan elää ja rakentuu opinnäytetyön edetessä

organisointi: opinnäytetyön projektin osa-alueiden hallinta ja järjestäminen toimivaksi kokonaisuudeksi,

määrätyt resurssit: opinnäytetyössä on määriteltävä käytettävissä olevat henkilöt, aika, raha ja laitteet

kokonaisuuden ohjaus: opinnäytetyön ohjaaja ja työelämän edustajat avustavat kokonaisuuden hallinnassa

VALVONTA KOKO PROSESSIN AJAN

DOKUMENTOINTI JA KIRJALLISEN TUOTOKSEN TEKEMINEN KOKO PROSESSIN AJAN

ARVIOINTI KOKO PROSESSIN AJAN
Arvioidaan toteutettavuutta ja riskejä sekä arvioidaan projektin etenemistä.

PROJEKTIN JOHTAMINEN ON KESKIÖSSÄ KOKO PROJEKTIN AJAN
Johtaminen on kaiken projektitoiminnan ydin- ja avaintehtävä.

SEURANTA KOKO PROSESSIN AJAN
Jatkuvan seurannan tuloksia tulee tulkita ja arvioida, että seurannalla olisi merkitystä.

OHJAUS KOKO PROSESSIN AJAN

Kuvio 1. Kuvaan projektimaisen opinnäytetyön tutkimusprosessin kulkua ja prosessin eri vaiheita.

Opinnäytetyö oli toteutettu Sastamalassa Sylvään yläkoulussa ja opinnäytetyössä käsiteltiin Sylvään koululla toteutettua seksuaalisuuden teemapäivää ”Seksiä Sylväällä – faktoja ja fiiliksiä!” Opinnäytetyön projektin eri vaiheiden kuvauksessa mainittiin useita kertoja Sylvään koulu, Sylvään koulun vanhempainyhdistys ja Sylvään koulun kouluterveydenhuolto. Selkeyttääkseni opinnäytetyön luettavuutta käytin opinnäytetyön raportoinnissa termejä koulu, vanhempainyhdistys ja kouluterveydenhuolto. Opinnäytetyön asiayhteydestä ilmeni, että kyse oli Sylvään koulusta ja Sylvään koululla tapahtuvasta toiminnasta.

Kuva 1. Lari Junkkari (vas.) ja Torsti Lehtinen luennoivat oppilaille sekä heidän vanhemmilleen seksin sijaan seksuaalisuudesta. Kukat ja mehiläiset ovat nuorille tuttuja juttuja, mutta nuorten maailma kaipaa enemmän puhetta välittämisestä, hyväksymisestä ja rakkaudesta!

Kuva Maija Latva / Alueviesti.

6.1 Projektin tarkoitus ja tavoite

Opinnäytetyön tarkoituksena oli nuorten seksuaaliterveyden teemapäivän ”Seksiä Sylväällä – faktoja ja fiiliksiä!” järjestäminen Sastamalassa Sylvään yläkoulun oppilaille ja heidän vanhemmilleen. Teemapäivä toteutettiin toiminnallisena opinnäytetyönä yhteistyössä Sylvään koulun vanhempainyhdistyksen ja kouluterveydenhuollon kanssa.

Opinnäytetyön tavoitteena oli nuorten seksuaaliterveyden teemapäivän avulla edistää nuorten seksuaaliterveyden lukutaitoa sekä kannustaa perheitä suhtautumaan avoimesti ja luontevasti nuoren seksuaaliseen kasvuun ja kehitykseen.

6.2 Projektin lähtökohdat

Opinnäytetyön lähtökohdat olivat monitahoiset ja idea opinnäytetyön toteuttamiseen syntyi monen itselleni merkityksellisen asian yhteisvaikutuksesta. Opinnäytetyön yhteyttä työelämään ohjasi vapaa-ajan toimintani Sylvään koulun vanhempainyhdistyksessä sekä tuleva terveydenhoitajaharjoitteluni Sylvään kouluterveydenhuollossa.

Seksuaaliterveyden teemapäivän järjestämisen lähtökohtana oli oppilaiden vanhempien esittämä huoli vanhempien kokemasta riittämättömyyden tunteesta tukea nuorta seksuaalisuuteen liittyvissä asioissa ja vanhempien toive nuorten seksuaaliterveyteen liittyvän tietämyksensä päivittämistä nykyhetkeen.

Opinnäytetyön aihetta suunnitellessani koulun terveydenhoitaja kertoi kouluterveydenhuollon ja kodin välisen yhteistyön kehittämistarpeesta. Toteutetulla yhteistyöprojektilla pyrittiin edistämään nuorten ja perheiden hyväksi tapahtuvaa yhteistyötä. Vanhempainyhdistyksen ja kouluterveydenhuollon pääasiallisena yhteistyöprojektin lähtökohtana oli tukea seksuaalisuuteen ja seksuaaliterveyteen liittyvissä asioissa nuoria ja heidän vanhempiaan sekä antaa vanhemmille keinoja ja työkaluja olla nuoren tukena elämänvaiheessa, jossa seksuaalisen kehityksellä on suuri merkitys.

Valtakunnallisten nuorten seksuaali- ja lisääntymisterveyteen liittyvien tutkimusten tulokset nuorten seksuaalisen riskikäyttäytymisen lisääntymisestä ja nuorten seksuaalisen hyvinvoinnin laskusta olivat myös opinnäytetyön lähtökohtana. Valtakunnalliset tulokset peilaavat nuorten seksuaalisen hyvinvoinnin huolestuttavaa laskua myös alueellisesti.

Itselleni oli terveydenhoitajaopinnoissa herännyt mielenkiinto nuorten seksuaalikasvatuksen moninaisuutta ja haasteellisuutta kohtaan, sekä syntynyt halu omalla työlläni kehittää nuorille suunnattuja seksuaalikasvatusmenetelmiä ja edistää nuorten seksuaaliterveyttä.

Määrittellessäni opinnäytetyöprojektia ja aloittaessani valmisteluvaihetta, kirjasin kaikki projektin lähtökohdat ylös. Ymmärsin nopeasti, että yhden henkilön toteuttamana opinnäytetyönä seksuaaliterveyden teemapäivä jää toteutuksena pieneksi ja suppeaksi. Opinnäytetyölle asetettu tarkoitus ja tavoitteet olivat mittavia, joten tarvitsin yhteistyökumppaneita. Otin alustavasti yhteyttä ja kerroin opinnäytetyösuunnitelmastani koululle, kouluterveydenhuoltoon ja vanhempainyhdistyksen jäsenille. Kaikki suhtautuivat myönteisesti asiaan. Aloitin myös projektipäiväkirjan kirjoittamisen sekä loin sähköisen asiakirjakansion sähköposteille ja liitetiedostoille sekä mappikansion paperitulosteille.

”Viime vuoden syksyllä (5.10.2009) pidetyssä Sylvään koulun Vanhempainyhdistyksen vuosikokouksessa kouluterveydenhoitaja Taina Hinkkanen kertoi aikainfluenssasta ja sen ehkäisevistä toimenpiteistä koululla. Vanhempien johdolla keskustelu kääntyi kouluterveydenhuollon toimintatapoihin nuorten seksuaaliterveyden tukemisessa ja toteuttamisessa.”

Eija Aro, Aleviesti 24.3.2010 (Liite 8.)

6.3 Projektin suunnittelu

Projektin valmisteluvaihe jatkaa projektin etenemistä. Projektialoite tehtiin Sylvään koulun vanhempainyhdistyksen kokouspäätöksellä (17.11.2009) järjestää nuorten

seksuaalisuutta käsittelevä tapahtuma. Tapahtumalle annettiin työnimi ”Seksiä Sylvällä”.

Projektisuunnitelma kirjattiin vanhempainyhdistyksen pöytäkirjaan ja vuositiedotteeseen. Avaan projektisuunnitelmaa opinnäytetyöraportissani.

”Vuosikokous pidettiin 5.lokakuuta 2009 Sylvään koululla. Terveystenhoitaja Taina Hinkkanen kertoi mm ”possunuhan” torjumistoimenpiteistä koululla ja läsnäolijoilla oli mahdollisuus esittää koulun terveydenhoitoon ja nuoriin liittyviä kysymyksiä. Vuosikokouksessa keskusteltiin myös lasten seksuaalikasvatuksesta. Pyrimme keväällä järjestämään sekä oppilaille että vanhemmille aiheesta terveystkasvatuksellista ohjelmaa. Vanhemmille järjestettävässä illassa on luvassa esityksen lisäksi keskustelua, jossa mukana mm terveydenhoitaja, erikoislääkäri ja seksuaalirikoksia tutkiva naispoliisi.”

Vanhempainyhdistyksen vuositiedote 2009- 2010, joka toimitettiin oppilaiden mukana vanhemmille marraskuussa 2009.

Taustatutkimuksella selvitin oliko vastaavia tapahtumia järjestetty muissa yläkouluissa ja miten tapahtumat oli järjestetty. Seksuaaliterveyttä käsitteleviä pienimuotoisia opinnäytetyötoteutuksia löytyi, mutta tapahtumat olivat osa isompaa kokonaisuutta, kuten sukupuolitauteja ja raskauden ehkäisyä käsitteleviä messujen esittelypisteitä tai oppilasluokille pidettyjä seksuaalikasvatusesityksiä tai oppitunteja. Vanhempainyhdistyksen sihteeri lähetti vanhempainyhdistyksen jäsenille sähköpostitse Matti Kuuselan artikkelin (Aamulehti 19.11.2008) ”Rakastelu ei ole mäkihyppyä - seksuaalisuus veti kasiluokkalaiset hiljaiseksi Nokianvirran yläkoululla”. Artikkelin värikästä Lari Junkkarin ja Torsti Lehtisen Nokianvirran yläkoulussa ja lukiossa marraskuussa 2008 pitämiä seksuaalisuuden luentoja.

Projektille asetettiin organisaatio, jonka jäseniä olivat vanhempainyhdistyksen jäsenet (Kuva 2.) Varsinaisen projektioorganisaation ulkopuolisena tukijana toimi koulun terveydenhoitaja, jolla oli oikeus osallistua projektia käsitteleviin vanhempainyhdistyksen kokouksiin. Opinnäytetyön tekijän ominaisuudessa toimin keskeisessä roolissa koko projektityön ajan, mutta projektioorganisaatio muodostui yhdistyksen toimin-

nalle määrättyjen asetusten mukaan. Projektin vetäjänä toimi yhdistyksen puheenjohtaja, joka jakoi vastuuta projektityöstä muille jäsenille.

Projektille laadittiin tavoite, joka kuvasi selkeästi mistä projektissa oli kyse. Tavoite on kirjattuna opinnäytetyöraportin luvussa 6:1, joka käsittelee projektin tarkoitusta ja tavoitetta.

Projektiaiheen osa-alueille jaettiin vastuuhenkilöt ja projektin edetessä vastuualueita tarvittaessa päivitettiin muuttuneita tarpeita vastaaviksi. Projektin alussa osa-alueita olivat esimerkiksi yhteistyö koulun kanssa, terveydenhuoltoon ja poliisityöhön liittyvät asiat, luennoitsijat Junkkari ja Lehtinen, tekniikkaan liittyvät asiat, käytännön juoksevat asiat, taloudelliset asiat ja ruokahuoltoon liittyvät asiat.

Esiselvityksillä kartoitettiin virallisesti koulun, kouluterveydenhuollon, Nokianvirralta toimineiden Lari Junkkarin ja Torsti Lehtisen sekä muiden mahdollisten luennoitsijoiden yhteistyöhalukkuutta. Esiselvitykset toteutettiin vastuualueittain. Vanhempainyhdistyksen puheenjohtaja Jorma Tahvanainen otti henkilökohtaisesti yhteyttä koulun rehtoriin Jari Anderssoniin ja poliisin edustajiin, sihteeri Susa Villo-Maier lähetti sähköpostiviestit Lari Junkkarille ja Torsti Lehtiselle sekä itse kävin tapaa-
massa koulun terveydenhoitajaa Taina Hinkkasta, jonka kanssa yhdessä otimme yhteyttä muihin terveydenhuollon edustajiin. Sihteeri selvitti myös taloudellista tukea antavien yhteisöjen yhteistyöhalukkuutta. Elmer Vuokko, Aarne Toivo ja Juha Heikkinen selvittivät koulun tarjoamia tilaratkaisuja teemapäivän toteuttamiseksi sekä koulun äänentoisto - ja audiovisuaalista tekniikkaa. Vanhempainyhdistyksen jäsenet Leena Nieminen, Hanna Kuutti, Helena Särkänlahti ja Arja Äijälä olivat myös mukana projektityössä.

Projektille laadittiin aikataulusuunnitelma, joka eteni vanhempainyhdistyksen kokousrytmin mukaan. Vanhempainyhdistyksellä oli marraskuun 2009 ja maaliskuun 2010 välisenä aikana oli 5 varsinaista kokousta ja useita nopeassa aikataulussa järjestettyjä suunnittelukokouksia, joihin osallistui osa vanhempainyhdistyksen jäsenistä. Sähköposti toimi ensisijaisena projektiryhmän viestintätapana, puhelinsoitot ja tekstiviestit tukivat viestintää. Projektiryhmän yhteisellä päätöksellä kaikki projektia koskevat sähköpostiviestit lähetettiin joka kerta koko ryhmälle ja näin ryhmäläisillä

oli mahdollisuus kommentoida ja antaa mielipiteensä asioista reaaliaikaisesti. Sähköpostiviestejä lähetettiin projektin aikana yli 150 kappaletta.

Yhdistyksen rahastonhoitajan ominaisuudessa olin vastuussa projektin taloudesta. Projektilla ei ollut tarkoitus tuottaa taloudellista hyötyä. Laadin projektille budjettiarvion ja esitin sen yhdistyksen kokouksessa. Esitän budjettitoteuman opinnäytetyön luvussa 6:6, projektin arvioiminen ja päättäminen.

Kuva 2. Sylvään koulun vanhempainyhdistys 2009- 2010. Vasemmalta: tilaisuuden juontaja Elmer Vuokko (varapj.), Eija Aro (rahastonhoit.), Susa Villo-Maier (siht.), Jorma Tahvanainen (pj.), Leena Nieminen, Hanna Kuutti, Helena Särkänlahti, Arja Äijälä, Juha Heikkinen ja Aarne Toivo. Kuva: Elmer Vuokko.

6.4 Projektin toteutus

Opinnäytetyö toteutettiin projektimaisen opinnäytetyön periaatteet huomioiden. Opinnäytetyö oli tavoitteellinen ja sillä oli arkijärkinen tavoite, joka kuvasi selvästi ja ymmärrettävästi sen mistä opinnäytetyössä oli kyse. Projektin oli kertaluonteinen ja

luonteeltaan uusi. Opinnäytetyön tutkimus- ja kehittämistilanteet olivat ainutkertaisia, ainutkertaisine tarpeineen. Projekti oli suunnitelmallinen ja siitä laadittiin projektisuunnitelma, joka ei ollut ”kiveen kirjoitettu” vaan eli ja rakentui opinnäytetyön edetessä. Opinnäytetyöprojekti oli organisoitu ja projektin osa-alueet hallittuja. Projekti järjestettiin toimivaksi kokonaisuudeksi. Projektille oli olemassa määritetyt resurssit, kuten käytettävissä olevat henkilöt, aika, raha, laitteet ja tilat. Opinnäytetyö oli kokonaisuuden ohjattu. Opinnäytetyön ohjaaja, työelämän- ja järjestötoiminnan edustajat sekä taloudellinen tukija avustivat kokonaisuuden hallinnassa.

Seksuaalisuutta ja seksuaaliterveyttä koskeva oppilaskysely toteutettiin Sastamalassa Sylvään yläkoululla. Kysely suoritettiin 10.3.2010 samanaikaisesti kaikille koulussa paikalla olleille yhdeksännen luokan oppilaille. Kyselyyn vastasi 177 oppilasta. Oppilaskyselyn aihealueisiin ja kysymyksiin aseteltuun sain hyväksynnän koulun rehtorilta, terveydenhoitajalta ja vanhempainyhdistykseltä.

Oppilaskyselyn tarkoituksena oli saada oppilaiden seksuaalisuuteen ja seksuaaliterveyteen liittyvää reaaliaikaista ja omakohtaista kokemuksellista aineistoa. Halusin saada ”missä meillä tänään mennään” -tietoa oppilaiden terveydenhuollosta ja terveyskasvatuksesta vastaaville henkilöstölle, oppilaille ja heidän vanhemmilleen sekä päivittämään järjestettävän teemapäivän antia oppilaiden tarpeita ja toiveita vastaavaksi.

Oppilaskyselyn vastaukset analysoin laskemalla ja suoria lainauksia käyttäen, koska opinnäytetyö oli projektimainen opinnäytetyö ja pääpaino projektityössä ja sen kirjallisessa raportoinnissa. Oppilaskyselyn tarkoituksena oli tukea teemapäivän suunnittelua ja toteutusta. Oppilaskyselyn tavoitteena oli antaa ajantasaista tietoa oppilaita kiinnostavista seksuaalisuuteen ja seksuaaliterveyteen liittyvistä asioista sekä kartoittaa seksuaaliterveyteen liittyvää lisätiedon tarvetta.

Oppilaskyselyn kysymykset:

1. Haluatko lisätietoa: nuorten seksuaalisesta kehityksestä, rakkaudesta, seurustelusta, seksikyydestä, seksistä, sukupuolitaudeista, raskauden ehkäisystä? Ympyröi valintasi.
2. Haluatko tietoa jostakin muusta aiheesta, mistä?

3. Onko mielestäsi turvallista jakaa netissä omia kuvia /videoita?
Perustele mielipiteesi.
4. Onko mielestäsi turvallista solmia nettituttavuuksia?
Perustele mielipiteesi.
5. Tietävätkö vanhempasi mitä teet netissä?
Ympyröi valintasi: kyllä / ei
6. Toivoisitko heiltä enemmän / vähemmän kiinnostusta nettielämäsi kohtaan?
7. Oletko kokenut netissä minkäänlaista häirintää, ahdistelua tai painostusta? Jos olet, niin minkälaista?
8. Oletko nettikiusattu ja/tai -kiusaja? Jos olet, niin kerro omin sanoin.

Analysoin esimerkinomaisesti kysymyksen ”Oletko kokenut netissä minkäänlaista häirintää, ahdistelua tai painostusta? Jos olet, niin minkälaista?” tulleita avoimia vastauksia laadullisen aineiston analyysillä. Oppilaista 31 (18%) oli kokenut netissä häirintää, ahdistelua tai painostusta. Näistä oppilaista 22 täydensi vastaustaan avoimessa kysymyksessä. Oppilaista 143 (81%) vastasi kysymykseen kieltävästi ja 3 oppilasta ei vastannut kysymykseen. Mielestäni aineisto oli riittävä ja laadukas. Tutkimus oli suunniteltu, laadittu, ohjeistettu, kerätty ja käsitelty itse. Avoimeen kysymykseen saadut laajat vastaukset korvasivat mielestäni laadukkaan tutkimustyön vaatimuksen saman aihepiiriä käsittelevästä useammasta kysymyksestä. Seksuaalinen häiriökäyttäytyminen netissä oli opinnäytetyön yksi osa-alue, ei koko sisältö.

Aloitin analyysin kirjoittamalla kaikki saadut vastaukset peräkkäin. Pehdyin aineistoon ja selkeytin aineistoa etsimällä tutkimuskysymykseen liittyviä ja sitä kuvaavia alkuperäisiä ilmaisuja. Pelkistin alkuperäisilmaisut niitä parhaiten kuvaaviksi sanayhdistelmiksi muuttamatta niiden tarkoitusta. Pelkistäminen tarkoittaa tässä yhteydessä samaa asiaa tarkoittavien käsitteiden ryhmittelyä luokiksi, nimeämistä luokan sisältöä kuvaavilla käsitteillä eli tutkittavan ilmiön ominaisuuksilla. Pelkistetyn ilmaisun muutin alaluokaksi ja edelleen yläluokaksi, sekä määritin luokkiin liittyvän analyysiyksikön. Esimerkki 1: ”Aina siellä on jotain pientä, mutta sitten yleensä lähdän sivuilta.” → Netissä tapahtunutta pienimuotoista häirintää. → Seksuaalissävytteen häirintä. Esimerkki 2: ”Vanhemmat miehet ovat panostaneet kuvien laittamiseen ja tapaamisiin.” → Aikuisen henkilön toimesta tapahtunutta painostusta kuvien

lähettämiseen ja henkilökohtaisiin tapaamisiin. → Painostus seksuaalisen kuvamateriaalin lähettämiseen ja painostus fyysiseen tapaamiseen. Esimerkki 3: ”No juu, esim. joku on laittanut web- kameran päälle ja runkannut, mutta eipä sitä ole pakko katsoa.” → Tuntemattoman henkilön toimesta tapahtunutta itsensä paljastamista itse- tyydytyksen aikana web- kamerassa. → Ekshibionismi ja masturbointi web- kameralle.

Yläluokan analyysiyksiköiksi määrittelin termit:

- *Sexting* tarkoittaa nuorien henkilöiden lähettämiä eroottissävytteisiä viestejä, omakuvia ja videoita, joiden tarkoituksena on testata omaa seksuaalista veto-voimaa ja hakea huomiota muilta netinkäyttäjiltä. Yksipuolisena vastaanottaja kokee sextingin seksuaalissävytteisenä vihjailuna tai häirintänä.
- *Grooming* on nuoren seksuaalisen hyväksikäytön esiaste ja nuoren vaiheittainen valmistaminen tavoitteena olevaan seksuaaliseen hyväksikäyttöön.
- *Nuoren seksuaalinen häirintä* on tarkoituksellista, ei-toivottua, yksipuolista seksuaaliväritteistä käyttäytymistä, joka kohdistuu suojaikää nuorempaan lapseen tai nuoreen. Hyväksikäyttäjän tavoitteena on saada nuori seksuaalisiin tekoihin tai seksuaaliseen kanssakäymiseen.
- *Nuoren seksuaalinen hyväksikäyttö* on seksuaalinen teko, joka kohdistuu suojaikää nuorempaan lapseen tai nuoreen. Kyseessä on aina seksuaalirikos.

Pääluokaksi määrittelin *nuorten kokeman seksuaalisen häiriökäyttäytymisen netissä* ja yhdistäväksi luokaksi *nuoren seksuaaliterveyteen liittyvän lukutaidon tukemisen*.

Oppilaskyselyn vastaukset:

Haluatko lisätietoa seuraavista seksuaalisuuteen liittyvistä aiheista?

– seksi	(Kyllä, vastasi 55 oppilasta/ 177)
– seurustelu	(46)
– rakkaus	(42)
– seksikkyyys	(41)

- sukupuolitaudit (39)
- seksuaalinen kehitys (26)
- raskauden ehkäisy (26)

Lisätietoa toivottiin lisäksi seuraavista seksuaalisuus- teemaa käsittelevistä aiheista:

- raskaudenkeskeytys
- seurustelun aloittaminen
- porno
- anaali- ja suuseksi
- puhelin- ja nettiseksi
- seksuaalivähemmistöjen hyväksyminen
- erilaiset yhdyntäasennot
- sadomaso -seksi
- seksuaalisuuteen liittyvät tunteet

Oppilaiden tekemiä seksiin ja seksuaalisuuteen liittyviä kysymyksiä, esim:

- Miksi seksistä tehdään niin iso numero?
- Milloin on ”hyvä aika” alkaa kiinnostua seksistä?
- Pornon katselu – haittaa vai hyötyä?
- Miksi seksuaali vähemmistöjä syrjitään?
- Mikä on seksikkyyden asteikko?
- Voiko 14- ja 15-vuotias olla yhdessä yötä?
- Mitä mieltä olette jos 14- ja 15-vuotias harrastaa seksiä ja molemmat osapuolet haluavat sitä?

Onko mielestäsi turvallista jakaa netissä omia kuvia/ videoita? Perustele mielipiteesi:

- ”Kyllä, mutta ei mitään paljastelevia kuvia.”
- ”Kyllä, jos laittaa asiallisia kuvia asiallisille sivuille.”
- ”Kyllä jos sitä on harkinnut ja tietää, että jos kuvansa nettiin laittaa, ne voivat myös sinne jäädä – tahdoit tai et.”
- ”Joo, jos laittaa sellaisia kuvia / videoita, joita ei tule katumaan, riippuu sivustosta.”
- ”Ei, sillä kuvat on nopeeta riistaa nettipervoille.”

- ”Ei ole, koska joku voi kopioida niitä luvatta ja muokata ja levittää niitä.”
- ”On. Jos ei oikeassa elämässä ole paljon kavereita, niin sieltä saa.”
- ”On, sillä sitäkin kautta voi solmia ystävyysuhteita. Ei toista tarvitse tavata, jos ei luota tähän.”
- ”On, kunhan ei kerro näille henkilötietoja.”
- ”On, jos tutustuu kunnolla ennen tapaamista ja tapaa julkisella paikalla.”
- ”No joo, kun tuntee omat rajansa.”
- ”Ei ole turvallista aloittaa suhdetta netissä, koska ei voi olla varma onko toinen aito.”

Tietävätkö vanhempasi mitä teet netissä?

- kyllä vastasi 93 oppilasta eli 53%
- ei vastasi 66 oppilasta eli 37%
- kyllä ja ei vastasi 15 oppilasta eli 8%
- vastaus puuttui 3 oppilasta eli 2%

Toivoisitko vanhemmiltasi enemmän / vähemmän kiinnostusta nettielämäsi kohtaan?

- enemmän vastasi 6 oppilasta eli 3%
- vähemmän vastasi 77 oppilasta eli 44%
- nyt on hyvä vastasi 77 oppilasta eli 44%
- ei mielipidettä vastasi 9 oppilasta
- tyhjä vastaus 9 oppilasta

Mielipiteitä:

- ”Jos he kysyvät missä olen netissä, voin ihan hyvin kertoa.”
- ”Vähemmän, koska en tee mitään kiellettyä tai mitään, turhaan ne selän takana seisoo vahtimassa.”
- ”Enemmän, vanhempani eivät ole yhtään kiinnostuneita netin käytöstäni.”
- ”Toivoisin enemmän luottamusta netin käytön suhteen.”
- ”En toivoisi mitään kyyliä koneen viereen.”
- ”On parempi etteivät tiedä mitä kaikkea siellä juttelen.”
- ”Vähemmän, tosin ei niitä kiinnosta lainkaan mun nettitouhut.”

Oletko kokenut netissä minkäänlaista häirintää, ahdistelua tai painostusta?

- olen kokenut vastasi 31 oppilasta eli 18%
- en ole kokenut vastasi 143 oppilasta eli 81%
- ei vastausta 3 oppilasta

Oletko kokenut häirintää netissä, jos olet niin minkälaista?

- ”Joku urpo halusi nettiseksiä ja webpornoa, mutta ei se juuri hetkauttanut.”
- ”Olen, mutta olen poistunut tilanteesta.”
- ”Joku aikuinen pyysi mua lähettään sille alastonkuvia.”
- ”Jotkut tuntemattomat ovat koittaneet painostaa / paljastella itseään.”
- ”Ehkä lievää ahdistelua, muttei mitään traumatisoivaa.”
- ”Jotkut ulkomaalaiset kyselee, että olenko neitsyt ja muuta turhaa ja näyttelee web-kamerassa sopimattomia.”
- ”Vanhemmat miehet ovat painostaneet kuvien laittamiseen ja tapaamisiin.”
- ”Web-kameran edessä joku melko alasti oleva ehdottelee ja pyytää tapaamaan.”
- ”No juu, esim joku on pistänyt web-kameran päälle ja runkannut, mutta eipä sitä ole pakko katsoa.”
- ”No jossakin chateissä jotkin nuoret ovat käskeneet minun näyttää yksityisiä paikkojani ja olen kieltäytynyt, mutta ne ovat jatkaneet painostamista, joten minä olen painanut ”disconnect” nappia.”

Oletko nettikiusattu ja/ tai kiusaaja? Jos olet niin kerro omin sanoin.

- En ole kiusattu enkä kiusaaja vastasi 155 oppilasta eli 88%
- Olen sekä kiusaaja että kiusattu vastasi 2 oppilasta
- Olen kiusattu vastasi 2 oppilasta
- Olen kiusaaja vastasi 11 oppilasta
- Ei vastausta vastasi 7 oppilasta

Ajatuksia nettikiusaamisesta:

- ”Oon kiusaaja ehkä, kun ei sil oo mitään väliä kun en tunne sitä.”
- ”Jos minua kiusataan, kiusaan takaisin samalla mitalla.”
- ”No joskus saatan haukkua joskus rasittavan tyyppin ihan pystyyn, mut en omal nimellä.”
- ”En kiusaa netissä, jos tarvii kiusata niin kiusaan kasvotusten.”
- ”Nettikiusaaminen on liioiteltu juttu. En ole kiusaaja, jokainen kiusaaja nolaa vain itsensä kiusaamalla.”

6.5 Projektin tuotos

Projektin tuotos oli seksuaaliterveyden teemapäivä ”Seksiä Sylväällä – faktoja ja fiiliksiä!”

Kello 8 vanhempainyhdistyksen jäsenet ja terveydenhoitaja kokoontuivat kouluterveydenhuollon toimitiloissa.

Kello 8:30 vanhempainyhdistyksen edustajat toivottivat aamupäivän ulkopuoliset luennoitsijat tervetulleeksi tilaisuuteen.

Kello 9 – 10 oppilaat oli jaettu kahteen ryhmään, paikalla oli 300 oppilasta (7-8 lk). Rikosylikonstaapeli Kimmo Lindholm Porin keskusrikospoliisin tietotekniikkayksiköstä kertoi nuorille netin käytön turvallisuudesta ja netissä tapahtuvista nuoriin kohdistuvista seksuaalisesta ahdistelusta ja hyväksikäytöstä. Terveydenhoitaja- kättilö Heli Heiskala kertoi ehkäisyneuvolan toiminnasta ja Sylvään koulun terveydenhoitaja Taina Hinkkanen esitteli kouluterveydenhuollon seksuaaliterveyteen liittyvää toimintaa. Terveydenhoitajaopiskelija- kättilö- vanhempainyhdistyksen jäsen Eija Aro esitteli koulun 9. luokan oppilaille järjestetyn aiheeseen liittyvän oppilaskyselyn tulokset (Liite.5) Tilaisuuden esiintyjät vastasivat oppilaskyselyssä esille tulleisiin ja tilaisuuden aikana esitettyihin aiheita käsitteleviin kysymyksiin. Tilaisuuden puheenjohtajana toimi vanhempainyhdistyksen jäsen Elmer Vuokko.

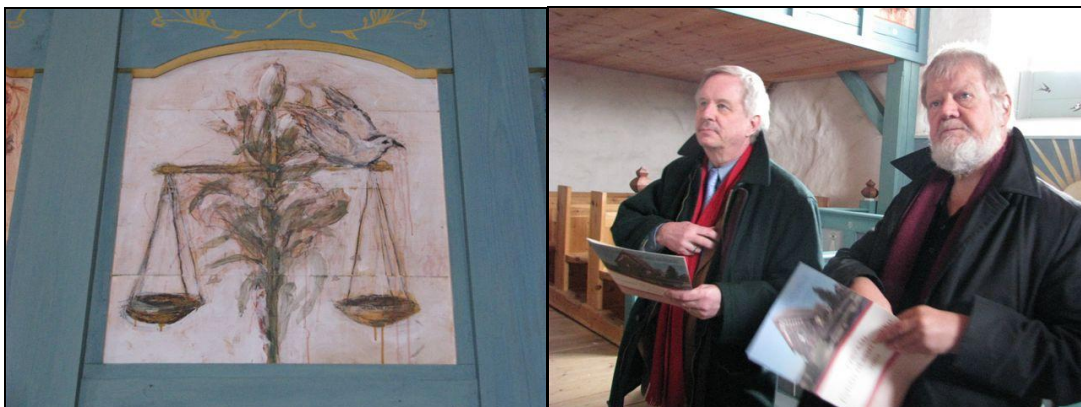
- Kello 10 koulun rehtori Jari Andersson järjesti aamupäivän luennoitsijoille ja paikalla oleville vanhempainyhdistyksen jäsenille kahvitarjoilun rehtorinkansliassa.
- Kello 10 – 11 oppilaat oli jaettu kahteen ryhmään, paikalla oli 300 oppilasta (8-9 lk). Samansisältöinen esitys kuin kello 9 - 10.
- Kello 11–12 koulun ruokasalissa koulun tarjoama lounas luennoitsijoille ja paikalla olleille vanhempainyhdistyksen jäsenille. Iltapäivän luennoitsijat saapuivat ja nauttivat lounaan ennen iltapäivän luentojen alkamista.
- Kello 11:10- 11:30 Radio Manta toimittaja haastatteli Eija Aroa teemapäivän tavoitteista ja toteutuksesta. Haastattelussa keskusteltiin aamupäivän tapahtumista sekä tulevasta iltatapahtumasta. Haastattelussa tuotiin esille myös kodin ja kouluterveydenhuollon välistä yhteistyötä sekä sen kehittämistä. Päivän aikana haastattelu uusittiin useita kertoja Radio Mantassa.

Kuvat 3 ja 4: Kouluttaja, pappi ja terapeutti Lari Junkkari (vas.) sekä filosofi ja kirjailija Torsti Lehtinen. Kuvat: Minna Ala-Heikkilä / Tyrvään Sanomat.

Kello 12 – 13 oppilaat oli jaettu kahteen ryhmään, paikalla oli 300 oppilasta (7-8 lk).
Filosofi- kirjailija Torsti Lehtinen ja kouluttaja- pappi- terapeutti Lari
Junkkari kertoivat nuorten seksuaalisuuteen liittyvästä tunne-
elämästä. (Kuvat 3 ja 4)

Kello 13 – 14 oppilaat oli jaettu kahteen ryhmään, paikalla oli 300 oppilasta (8-9 lk).
Samansisältöinen esitys kuin kello 12 – 13.

Kuvat 5, 6, 7 ja 8. Tyrvään Pyhän Olavin kirkon esittelyä kutsuvieraille. Kuvat: El-
mer Vuokko.

Kello 15 – 16 vanhempainyhdistyksen jäsen Elmer Vuokko yhteistyössä Tyrvään seurakunnan kanssa järjesti Tyrvään kirkon ja kirkon maalausten esittelyn kutsuvieraille. Esittelijänä toimi Tyrvään seurakunnan seurakuntapastori Eetu Myllymäki. Tapahtumassa olivat läsnä tapahtuman esiintyjistä Lari Junkkari, Torsti Lehtinen, Taina Hinkkanen, Heli Heiskala, Anna-Liisa Lammi, Eija Aro, Elmer Vuokko ja Sylvään koulun rehtori Jari Andersson, sihteeri Anne Mahnala, lehtori Mikko Mustanoja sekä vanhempainyhdistyksen jäsenet Jorma Tahvanainen, Susa Villo-Maier, Helena Särkänlahti, Arja Äijälä, Juha Heikkinen, Aarne Toivo, Hanna Kuutti ja Leena Nieminen sekä ehkäisyneuvolan terveydenhoitajaopiskelija. (Kuvat 5-8.)

Kello 16 – 18 kutsuvieraat siirtyvät Tyrvään kirkolta Ravintola Liekorantaan päivälliselle. Päivällisen tarjosi vanhempainyhdistys kiitokseksi luennoitsijoille ja talkootyötä tehneille. (Kuva 9.)

Kuva 9. Vasemmalta edestä: Torsti Lehtinen, Leena Nieminen, Hanna Kuutti, Jari Andersson Oikealta edestä: Susa Villo-Maier, Lari Junkkari, Eija Aro, Taina Hinkkanen, terveydenhoitajaopiskelija, Anne Mahnala. Kuva: Elmer Vuokko.

Kello 18 – 20:30 järjestettiin avoin iltatilaisuus nuorten seksuaaliterveydestä, tilaisuuteen oli vapaa pääsy ja se oli maksuton (Liite 2 ja 3.). Tilaisuus

toteutettiin samansisältöisenä asiantuntijaluento- ja keskustelutilaisuutena, mutta asioita käsiteltiin vanhempien näkökulmasta. Filosofi- kirjailija Torsti Lehtinen ja kouluttaja- pappi- terapeutti Lari Junkkari kertoivat aikuisille nuorten seksuaalisuuteen liittyvästä tunne-elämästä ja kannustivat heitä kuuntelemaan nuoria ja antamaan heille moralisoinnin sijaan välittämisen kokemuksia. Iltatilaisuuden poliisiedustajana toimi Tampereen poliisilaitokselta vanhempi konstaapeli Jaana Lempinen, joka kertoi nuoriin kohdistuneista seksuaalirikoksista. Yleisölle esitettiin tiivistettynä aamupäivän nettipoliisin luentoa netin käytön turvallisuudesta ja netissä tapahtuvista nuoriin kohdistuvista seksuaalisesta ahdistelusta ja hyväksikäytöstä.

Kuva 10 ja 11. Iltatilaisuus. Vasemmassa kuvassa panelistit Eija Aro (vas.), Jaana Lempinen, Heli Heiskala ja Taina Hinkkanen. Oikeassa kuvassa yleisöä sekä panelistit Heli Heiskala (alarivi vas.), Anna-Liisa Lammi, Taina Hinkkanen ja Eija Aro. Kuvat: Minna Ala-Heikkilä / Tyrvään Sanomat.

Nuorten seksuaaliterveyttä käsittelevässä paneelissa keskustelivat Jaana Lempisen lisäksi synnytysten- ja naistentautien erikoislääkäri Anna-Liisa Lammi, terveydenhoitaja- kättilö Heli Heiskala, tervey-

denhoitaja Taina Hinkkanen ja terveydenhoitajaopiskelija- kättilö- vanhempainyhdistyksen jäsen Eija Aro, joka myös esitteli yleisölle aiheeseen liittyvän oppilaskyselyn tulokset (Liite 5.). Tilaisuuden esiintyjät vastasivat vanhempien sähköpostitse lähettämiin ja tilaisuuden aikana esitettyihin aiheita käsitteleviin kysymyksiin. Tilaisuuden puheenjohtajana toimi vanhempainyhdistyksen jäsen Elmer Vuokko.

6.6 Projektin arviointi ja päättäminen

Opinnäytetyöprojekti päättyy, kun sille asetetut lopputulosvaatimukset ja laatuvaatimukset on saavutettu ja opinnäytetyö raportoitu (Liite 4.). Opinnäytetyö sekä koululle ja vanhempainyhdistykselle toimitetut loppuraportit ovat yhtenevät.

Koko projektin ajan

- seurattiin projektin etenemistä, tuloksia tulkittiin ja arvioitiin
- tutkimustyön ohjausta oli saatavilla opinnäytetyön ohjaajalta
- seurattiin projektin toteutuvuutta ja riskejä sekä projektin etenemistä
- tapahtui dokumentointia ja kirjallisen tuotoksen tekemistä
- tapahtui projektityöskentelyn valvontaa
- projektitoiminnan organisointi ja johtaminen olivat keskiössä

”Puheenjohtaja Jorma Tahvanainen kiittää yhdistyksen jäseniä työskentelystä ”Seksiä Sylväällä” – teemapäivän toteuttamiseksi.

Sihteeri Susa Villo-Maier kirjaa pöytäkirjaan: ”Sihteerin huomio jälkipolville muistoksi: tämä oli varmasti isoin tempaus, mitä mikään vanhempainyhdistys milloinkaan ennen on järjestänyt!”

Sylvään koulun vanhempainyhdistyksen kokous 24.3.2010. (Liite 14.)

Yhdistyksen rahastonhoitajan ominaisuudessa olin vastuussa projektin taloudesta. Projektilla ei ollut tarkoitus tuottaa taloudellista hyötyä. Vanhempainyhdistys oli budjetoinut tapahtumaan 1000 € Projekti toteutettiin lähes yksinomaan talkootyönä ja tapahtuman tilat, tekniset laitteet sekä koululla tapahtuneet ruokailut eivät aiheuttaneet kustannuksia. Iltatilaisuuden kahvituksen järjesti ja kustansi koulun oppilas-

kunta. Vammalan Lions Club – järjestö antoi 500 € taloudellista tukea tilaisuuden järjestämiseksi. Vastaavia projekteja suunniteltaessa, tulisi ottaa selville voiko projektille hakea rahoitusta esimerkiksi kunnalta tai asiaan liittyviltä kehittämishanke rahastoilta. Projektin päättyessä kirjasin ja esitin vanhempainyhdistykselle projektibudjetin toteuman, jossa luennoitsijoiden palkkiot, päivärahat ja matkakustannukset sekä Ravintola Liekorannan päivällisestä aiheutuneet kustannukset olivat yhteensä 1250 € Vanhempainyhdistyksen budjetti alittui 250 € ja säästyneet varat päätettiin käyttää koulun oppilaiden hyväksi.

Mielestäni projektia voi hyödyntää ja sen avulla voi mallintaa vastaavia terveyteen ja hyvinvointiin liittyviä tilaisuuksia ja tapahtumia, kuten tupakointi, päihteet, kouluksaaminen, väkivalta, mielenterveys, kouluhyvinvointi. Projektia hyödynnettäessä tulee huomioida sopivien ja luontevien luennoitsijoiden sekä tilaisuuden juontajan löytäminen.

7 POHDINTA

7.1 Johtopäätökset

Seksuaaliterveyden teemapäivä sai kiitosta nuorilta ja heidän vanhemmiltaan sekä näkyvyyttä lehdistössä ja radiossa. Alueviesti, Tyrvään Sanomat, Aamulehti ja Sana-lehti julkaisivat artikkeleita ja ilmoituksia tilaisuudesta., sekä käsittelivät aihetta nettisivuillaan. (Liitteet 3, ja 6 – 13.) Radio Manta teki 20 minuuttia kestäneen haastattelun teemapäivästä ja toisti sen päivän aikana useita kertoja.

”Kiitos jokaiselle yhteisesti ja erikseen eilisestä päivästä kaikkineen ja siitä suuresta työstä, joka on vaadittu, että eilinen kokonaisuus meni niin erinomaisesti. Paljon päivän järjestäminen on varmasti ottanut, uskallan kuitenkin väittää, että vielä enemmän se on antanut.”

(Sylvään koulun rehtori, kaupunginhallituksen puheenjohtaja Jari Andersson. 19.3.2010)

“Viihdyin oikein hyvin tapahtuman vastaanottavaisessa ja vieraanvaraisessa ilmapiirissä.” (Kirjailija, filosofi Torsti Lehtinen. 2.4.2010)

”Olen todella iloinen, että tuo päivä sujui niin hyvin ja ilmeisesti sillä on ollut vaikutusta ihmisten ajatteluun. En ole lähettänyt laskua, koska olen ajatellut, että rahat ovat tiukassa ja sitä paitsi te järjestitte niin hienosti ruokailut ym tarjoilut.” (Pappi, seksuaaliterapeutti Lari Junkkari. 25.4.2010)

7.2 Ammatillinen kasvu

Terveysteen ja hyvinvointiin liittyvä ammattikirjallisuus, terveydenhuoltoalan tutkimukset, toimintaohjelmat ja suositukset ovat avautuneet minulle opintojen edetessä, mutta opinnäytetyön suunnittelu, toteutus ja erityisesti tutkimusraportin kirjoittaminen ja kirjoitusprosessiin kuuluva aivoriihi saivat minut oivaltamaan asioita ja kokemaan oppimisen iloa. Teoria ja käytäntö kulkevat toiminnassani käsi kädessä, teoria ohjaa toimintaa. Olen hakeutunut jatko-opintoihin saadakseni uutta tietoa ja kykyä hankkia sitä. sekä saadakseni uusia työkaluja, joiden avulla voin tehdä työtä, jonka koen tärkeiksi ja merkityksellisiksi. Opinnot ovat kehittäneet taitoani suunnitella, toteuttaa, arvioida ja kehittää omaa työtäni. Olen saanut kehittää itseäni ja toimintaani, avartaa näkemystäni, olla tärkeä osa suurempaa kokonaisuutta. Yhä tietoisemmin haluan toimintani perustuvan teoreettiseen ja tutkittuun tietoon ja hyväksi havaittuihin hoitokäytäntöihin. Kehitystyö prosessi, joka jatkuu läpi koko ammatillisen urani. Terveystenhoitajan työ on oman elämäni unelma – tähän työhön olen valmis sitoutumaan, tätä työtä haluan tehdä. Koen kulkevani tietä, jolla perille pääseminen ei ole merkityksellisintä, vaan asenne ja intohimo, jolla matkaa tehdään.

Olen työskennellyt opiskeluni aikana kokopäivätoimisesti upeassa työyhteisössä ja elänyt arkea lapsieni kanssa yhden aikuisen taloudessa. Opintojen aikana ajanpuute, muutokset henkilökohtaisessa elämässäni ja terveyteen liittyvät asiat ovat pakottaneet minut punnitsemaan opiskelumotiivejani ja asettamaan asioita tärkeysjärjestykseen. Olen kyynelehtinyt ymmärtäessäni opiskelun tärkeän merkityksen itselleni. Opiskelijan roolin omaksuminen on ollut vaikeaa, kohtasin itseni. Olen ollut omaa

oppimisprosessiani kohtaan aikuiskoulutuksessa kriittisempi, vaativampi ja nöyrempi kuin nuoruusvuosinani, mutta myös oppinut tunnistamaan oman rajallisuuteni ja armollisuus itseäni kohtaan on lisääntynyt.

Koen, että minulla on annettavaa. Olen tehnyt yli kahdenkymmenen vuoden ajan kättilöntyötä ja tiedän kykeneväni sisäistämään asioita kokonaisvaltaisemmin elämän- ja työhistoriani kyllästäjänä. Koen ammattietiikan kaiken toimintani peruskiveksi.

Tietotekniikan kehittymisen myötä kirjaamisen merkitys hoitotyössä on selvästi lisääntynyt. Koen kirjalliset työt mielekkäinä, mutta henkilökohtainen suora vuorovaikutus- ja viestintä ovat asiakassuhteissa palkitsevinta, myös parasta osaamistani. Seksuaaliterveyden teemapäivän järjestäminen ja toteutus antoi loistavan mahdollisuuden harjoitella vuorovaikutus- ja viestintätaitoja sekä esiintymistä yleisölle. Oppilaskyselyn esittely ja paneelikeskusteluun osallistuminen antoivat mahdollisuuden esiintyä yli seitsemälle sadalle oppilaalle ja vanhemmalle. Puhuessani seksuaalisuudesta ja seksuaaliterveydestä oppilaille, tiedostin vahvasti yleisössä oman lapseni ja hänen ystäviensä kriittisen läsnäolon. Olin varma ja vakuuttunut asiani merkityksellisyydestä ja ylitin siinä hetkessä onnistuneesti yhden korkean kynnyksen. Suoran radiohaastattelun alussa kohtasin jännityksen ja pelon sekaisia tunteita, mutta haastattelun alettua sain heittäytyä ja sanoa tärkeän sanottavani.

Odottaessani yleisön asettumista koulun suureen auditorioon, muistin elävästi miten pienenä tyttönä harmonikka sylissä pelkäsin pyörtyväni yleisön edessä. Pitkän päivän päätteeksi voittajatunne oli yhtä mahtava kuin sulkiessani oppilaskonsertin jälkeen harmonikan palkeen.

7.3 Opinnäytetyön eettisyys ja luotettavuus

Oma opinnäytetyöni seksuaaliterveyden teemapäivän järjestämisestä oli aihealueeltaan arka ja aiheutti suvaitsevaisuuteen ja hienotunteisuuteen liittyvää eettistä pohdintaa projektin alkuhetkistä lähtien. Teemapäivän kohahduttava nimi ”Seksiä Sylvällä!” oli tarkoitettu herättämään nuoret ja heidän vanhempansa ja kohdistamaan mielenkiinto tulevaan tapahtumaan. Projektin työnimen käyttöä teemapäivän viralli-

vän iltatilaisuutta pohdin esimerkiksi perheiden uskonnollisuuteen ja kulttuuriin liittyviä arvoja ja käyttäytymismalleja. Miten eettistä ja millä keinoin eettisesti kunnioitettavaa olisi esittää muslimi-isälle kyseisen koulun reaaliaikaista oppilaskyselytuotosta, jossa oppilas kertoo katselleensa netistä tuntemattoman aikuisen runkkausta webkameran edessä?

7.4 Näkökulmia jatkotutkimuksiin

Seksuaaliterveyden edistämisen vaikuttavuuden näkökulmasta olisi ollut mielenkiintoista selvittää millaisia vaikutuksia teemapäivällä oli kohderyhmiin. Tulevaisuudessa olisi mielekästä jakaa sekä nuorille että heidän vanhemmilleen laaditut erilliset palautelomakkeet, joiden avulla voitaisiin selvittää mitä kohderyhmät ajattelivat teemapäivästä ja sen sisällöstä, onko teemapäivä herättänyt keskustelua kohderyhmän sisällä tai kohderyhmien välillä, tulisiko vastaavia teemapäiviä järjestää jatkossakin ym.

Opinnäytetyönsä aihetta suunnitteleva terveydenhoitajaopiskelija tiedusteli minulta seksuaaliterveyden teemapäivän jälkeen sähköpostitse, ilmenikö opinnäytetyötä toteutettaessa aiheeseen liittyviä tutkimus- tai kehittämistarpeita. Terveydenhoitajaopiskelija tekee nyt tutkimuksellista opinnäytetyötä olemassa olevasta nuorten seksuaalikasvatusmateriaalista.

Nuorille kohdistettuja seksuaalisuuteen ja seksuaaliterveyteen liittyviä sekä tiedollisia että kokemuksellisia tutkimuksia on saatavilla, mutta moniammatillisesti nuorten parissa työskentelevien hoito- ja kasvatustyön ammattilaisten vastaavia tutkimuksia ei ole saatavilla.

Nuorten seksuaaliterveyden edistämiseksi tehtävät kehittämishankkeiden tulisi mielestäni edustaa aiheen laaja-alaista ja kattavaa näkemystä. Nuorten seksuaaliterveyteen vaikuttavia osa-alueita tulisi kehittää tasapuolisesti ja moniammatillisesti. Nuorten kanssa työskentelevien ammattilaisten niin terveydenhuollossa, kouluissa, sosiaalityössä kuin nuorisotoimessa tulisi tehdä yhteistyötä, paitsi toiminnan tasolla, myös tutkimus- ja kehittämistyössä. Moniammatillinen yhteistyö tulisi mielestäni huomi-

oida enenevässä määrin jo näiden ammattialojen opintosuunnitelmissa ja siksi ammattikorkeakoulujen opinnäytetöitä tuli hyödyntää tämän yhteistyön välineenä. Moniammatillinen yhteistyö sekä tutkimuksellisten- että toiminnallisten opinnäytetöiden aiheiden suunnittelussa ja toteutuksessa mahdollistaisi aiheen kattavan käsittelyn. Jakaisin opinnäytetyön kohteena olevan tutkimusaiheen toisiaan täydentäviin ja tukeviin osa-alueisiin, jotka yhdessä kattaisivat aiheen kokonaisuudessaan. Tutkisin näitä osa-alueita yksilöllisesti tehtävien opinnäytetöiden kautta ja uskoisin, että kokonaisuutena työt olisivat enemmän kuin osiensa summa. Oman nuorten seksuaaliterveyteen liittyvän toiminnallisen opinnäytetyöni suunnittelussa ja toteutuksessa olisi voitu käyttää esittämäni toimintamallia, kuten myös tutkimusaiheesta riippumatta, kaikissa vastaavissa suunnittelu-, tuotekehitys-, tutkimus- ja kehittämisprojekteissa. Toimintasuunnitelman käyttöönotto myös ylemmällä ammattikorkeakoulutasolla olisi mielestäni perusteltua. Kattavan moniammatillisen yhteistyön mahdollisuus uskokseni herättää kiinnostusta työnantajasektorilla ja mahdollistaa työelämälähtöisten moniammatillisten kontaktien solmimisen. Yhteistyöprojektin harjoittelu opiskeluaikanana tukee moniammatillista yhteistyötä myös valmistumisen jälkeen työelämässä.

LÄHTEET

Aaltonen, U-M. 1977. Uman kirja sinulle. Otava. Keuruu.

Aho, T., Kotiranta-Ainamo, A., Pelander, A. & Rinkinen, T. 2008. Puhutaan seksuaalisuudesta. Nuori vastaanotolla. Helsinki.

Ala-Heikkilä, M. 23.3.2010. Tyrvään Sanomat. Luettavissa:

https://webmail.kopteri.net/imp/view.php?popup_view=1&mailbox=INBOX&index=2593&actionID=view_attach&id=2&mimecache=07b271c1feb5328127e753353146e268

Bildjuschkin, K. & Malmberg, A. 2002. Kerro meille seksistä. Nuoren seksuaalikasvatus. Tammi. Tampere.

Bildjuschkin, K. & Ruuhilahti, S. 2010. Puhutaan seksuaalisuudesta. Ammatillisia kohtaamisia sosiaali- ja hoitotyössä. Kirjapaja. Tallinna.

Brusila, P., Hyvärinen, S., Kallio, M., Porras, K. & Sandberg, T. 2009. Eikö se kuulu kenellekään? Rohkene kohdata seksuaalisesti kaltoinkohdeltu nuori. Väestöliitto.

Cacciatore, R. 2007. Huomenna pannaan pussauskoppiin. Eväitä tyttönä ja poikana kasvamisen haasteisiin syntymästä murrosikään. Opas vanhemmille. WSOY. Porvoo.

Cacciatore, R., Apter, D. & Halonen, M. 2010. Nuorten Seksuaaliterveys ja seksuaalinen kehitys. Väestöliitto. Luettavissa: http://vaestoliitto-fi-bin.directo.fi/@Bin/af8317baf42d7de57870e98d57d71e95/1337876633/application/pdf/656633/Nuorten%20seksuaaliterveys%202010%20Raisa_Dan_Miila050810.pdf (1.5.2012)

Cacciatore, R., Korteniemi-Poikela, E., Ryyänen, J., Ryyänen, A. & Apter, D. 2001. Legopalikoista leopardikalsareihin. Pojan matka mieheksi. Väestöliitto. Porvoo.

EKSOTE. 2009. Nuorisopsykiatrian yksikkö. Nuoruusikä. Luettavissa: www.eksote.fi (1.5.2012)

Haarala, P., Honkanen, H., Mellin, O-P. & Tervaskanto-Mäentausta, T. 2008- Terveystieteiden tutkimuskeskuksen osaaminen. Edita. Helsinki.

Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara. Tutki ja kirjoita. 2009. Tammi. Hämeenlinna.

Jalava, U. & Keinonen, K. Projektin suunnittelu – tie tuloksiin. Ornanet -koulutus. 2008. Luettavissa: www.ornanet.fi (1.5.2012)

Keinänen, E. & Säävälä, H. 1998. Asiaa nuorelle miehelle. Väestöliitto. Kirjapaino Tieto.

Kontula, O., Cacciatore, R., Apter, D., Bildjuschkin, K., Törhönen, M., Koski, S. & Tiilo, L. 2001. Koululaisten tiedot seksuaaliterveydestä. Väestöliitto ja Väestöntutkimuslaitos. Katsauksia E 11/ 2001. K-print Oy.

Korteniemi-Poikela, E. & Cacciatore, R. 2010. Portaita pitkin. Lapsen ja nuoren seksuaalisuuden tukeminen. Opas vanhemmille. WSOY.

Kosunen, E. & Ritamo, M. (toim.) 2004. Näkökulmia nuorten seksuaaliterveyteen. Sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskus. Raportteja 282. Gummerus. Saarijärvi.

Kuula, A. 2006. Tutkimusetiikka. Aineistojen hankinta, käyttö ja säilytys. Vastapaino. Tampere.

Latva, M. 24.3.2010. Alueviesti. Luettavissa: https://webmail.kopteri.net/imp/view.php?popup_view=1&mailbox=INBOX&index=2584&actionID=view_attach&id=2.2&mimecache=23ac4ecf226a48f1e1aa48ec9ae37171

Litja, T. & Oinonen, M. 2000. Mä en haluu! Leikki-ikäisen arjen pulmia. Edita. Helsinki.

Mannerheimin Lastensuojeluliitto. 2007- 2009. Vanhempainnetti - aineisto 2007 – 2009. Luettavissa: www.mll.fi/vanhempainnetti (1.5.2012)

Mannerheimin Lastensuojeluliitto. a. Keskinuoren kasvu ja kehitys – vanhempi nuoren kasvun tukena. Luettavissa: mll-fi-bin.directo.fi/@Bin/09511cf66efad9989ac9058aea6bbff3/1338039986/application/pdf/11828266/MLL%20-%20keskinuoruuden%20kasvu%20ja%20kehitys.pdf (1.5.2012)

Marttunen, M. 24.11.2006. Kuopion yliopisto ja KYS, Psykiatrian klinikka. Luettavissa: <http://www.ktl.fi/portal/11928> (1.5.2012)

Nazarenko, S. 2011. Mun elämä – mun valinta. Väestöliitto. Nord Print Oy. Helsinki.

Papp, K., Kontula, K. & Kosonen, K. 2000. Nuorten aikuisten seksuaalikäyttäytymisen ja seksuaaliset riskinotot. Väestöliitto ja Väestöntutkimuslaitos. Vammala.

Sosiaali- ja terveysministeriö. 2003. Lapset ja rekisteröity parisuhde. Sosiaali- ja terveysministeriön julkaisuja 2003:10. Luettavissa: http://pre20031103.stm.fi/suomi/pao/rekparisuhde/osa4_8.htm (1.5.2012)

Sosiaali- ja terveysministeriö. 2007. Seksuaali- ja lisääntymisterveyden edistäminen. Toimintaohjelma 2007-2011. Sosiaali- ja terveysministeriön julkaisuja 2007:17. Helsinki.

Suomalainen Lääkäriseura Duodecim ja Suomen Akatemia. 2010. Nuorten hyvin - ja pahoinvointi. Suomen konsensuskokous 1.-3.2.2010. Luettavissa: <http://terveysportti.fi/kotisivut/docs/f1982681526/konsensuslausuma090210.pdf> (1.5.2012)

Suomen Kättilöliitto. 2004. IhmiSeksi. Materiaalia rippikoulun ohjaajalle ja nuorelle rippikoulun seksuaalikasvatusta varten. Luettavissa: www.suomenkatiloliitto.fi (1.5.2012)

Vilka, H. 2011. Seksuaalinen häirintä. PS-kustannus. Juva.

Vilka, H. 2010. Sukupuolen ja seksuaalisuuden kohtaaminen. PS-kustannus. Juva.

Vilka, H. & Airaksinen, T. 2003. Toiminnallinen opinnäytetyö. Gummarus. Jyväskylä.

Vilka, H. 2005. Tutki ja kehitä. Otava. Keuruu.

Väestöliitto. 2006. Väestöliiton seksuaaliterveyspoliittinen ohjelma. Helsinki.

Väestöliitto. a. Murkun kanssa. Luettavissa: www.vaestoliitto.fi (1.5.2012)

LIITE 1: Tutkimuslupa opinnäytetyön tekemiseen

Eija Aro
Gallen-Gallelan katu 3A5
38210 SASTAMALA
puh. 040 8460662

HAKEMUS

Opiskelen terveydenhoitajaksi Satakunnan ammattikorkeakoulussa ja toimin Sylvään koulun vanhempainyhdistyksen jäsenenä.

Pyydän ystävällisesti lupaa opinnäytetyön tekemiseen Seksuaaliterveyden teemapäivä "Seksiä Sylvällä – faktoja ja fiiliksiä!" tapahtumasta. Tapahtuma järjestetään 18.3.2010. Toiminnallinen opinnäytetyö esittää Sylvään koulun ja Sylvään koulun vanhempainyhdistyksen yhteistyöprojektina toteutetun teemapäivän etenemistä.

Pyydän lupaa myös nuorten seksuaalisuutta ja seksuaaliterveyttä käsittelevän oppilaskyselyn suorittamiseen Sylvään koulun 9. lk:n oppilaille 10.3.2010 ja tulosten julkistamiseen opinnäytetyössä.

Hakemuksen liitteenä on oppilaskyselylomake.

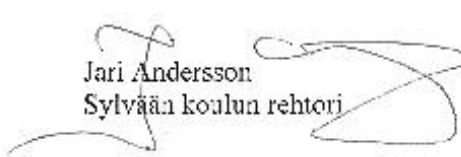
Yhteistyöterveisin,

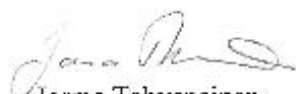
Eija Aro

Myönnän luvan opinnäytetyön ja oppilaskyselyn tekemiseen sekä tulosten julkistamiseen.

Sastamalassa 10.3.2010

Jari Andersson
Sylvään koulun rehtori

Jorma Tahvanainen
Sylvään koulun
vanhempainyhdistyksen puheenjohtaja.

LIITE 2: Kutsu teemapäivän iltatilaisuuteen (repputiedote vanhemmille, lehdistötiedotteen liite, ilmoitustaulut)

Torstaina 18.3.2010 klo 18

Sylvään koulun auditoriossa

**”SEKSIÄ SYLVÄÄLLÄ -
FAKTOJA JA FIILIKSIÄ!”**

**Sylvään koulun vanhempainyhdistys ry järjestää
avoimen tilaisuuden nuorten seksuaaliterveydestä.**

Filosofi-kirjailija TORSTI LEHTINEN ja pappi-kouluttaja-terapeutti LARI JUNKKARI keskustelevat seksin sijaan seksuaalisuudesta. Kukat ja mehiläiset ovat nuorille tuttua juttua, mutta nuorten maailma kaipaa enemmän puhetta välittämisestä, hyväksymisestä ja rakkaudesta!

Terveystieteiden edustajat ja poliisi käsittelevät koulun oppilailta kerättyjen kysymysten, mielipiteiden ja ajatusten pohjalta seksuaaliterveyteen liittyviä asioita. Koulupäivän aikana oppilaille pidettyjen esitysten (Lehtinen & Junkkari, nettipoliisi, terveydenhoitajat) pohjalta käydään läpi päivän kooste. Yleisön toivotaan ottavan aktiivisesti osaa keskusteluun. Nimettömänä käsiteltäviä kysymyksiä ja mielipiteitä voi lähettää koulun terveydenhoitajalle 15.3.2010 mennessä sähköpostiosoitteeseen taina.hinkkanen@saspe.fi

Vanhempainyhdistys kiittää Vammalan Lions Club -järjestöä sekä Sylvään koulua saamastaan tuesta tilaisuuden järjestämiseksi.

Oppilaskunta järjestää väliajalla kahvituksen, josta he keräävät pienen maksun.

TILAISUUS ON MAKSUTON JA KAIKILLE AVOIN. Tervetuloa!

tiistaina 16.3.2010 • Tyrvään Sanomat

Avoim tilaisuus
nuorten seksuaaliterveydestä

"SEKSIÄ SYLVÄÄLLÄ - FAKTOJA JA MIELIKSIÄ"

torstaina 18.3.2010 klo 18.00
Sylvään koulun auditoriossa

Asiantuntijoina

- filosofi, kirjailija Torsti Lehtinen
- kouluttaja, terapeutti, pappi Lari Junkkari
- sekä poliisin ja terveydenhuollon edustajat

Vapaa pääsy

Järjestää Sylvään koulu ja
Sylvään koulun vanhempainyhdistys

NUORTEN
SEKSUAALITERVEYDEN
TEEMAPÄIVÄ
”Seksiä Sylväällä – faktoja ja fiiliksiä!”

Eija Tenkanen
Hoitotyön koulutusohjelma
Terveystieteiden tutkimuskeskus
2012

Aihe opinnäytetyöhön löytyi
usean asian summana:

- terveydenhoitajaopinnoissa herännyt mielenkiinto nuorten seksuaaliterveyden moninaisuudesta ja haasteellisuudesta
- kouluterveydenhuollon harjoittelujakso Sylvään koululla
- kätilötyön kokemuksesta
- vapaa-ajan toiminnasta Sylvään koulun vanhempainyhdistyksessä
- vanhempainyhdistyksen ja kouluterveydenhuollon yhteistyöhanke
- kasvatustuottavuus omille 16- ja 18 -vuotiaalle lapsille

ISÄT JA TYTTÄRET: ”Parasta isässä on, että rakastan häntä ja hän rakastaa minua.”

Tyrvään Sanomat 10.5.2012 ■

”Erityisopettaja ja Sylvään koulun apulaisrehtori Mikko Mustanoja näkee työssään paljon nuoria, jotka kaipaavat elämäänsä kipeästi läsnä olevaa vanhempaa. - - -

Mustanoja ei usko laatu-aikaan, vaan tavalliseen aikaan. Täydellinen vanhempi tai lapsi ei ole kukaan – eikä mustanojan mielestä tarvitsekaan. Riittävän hyvä vanhemmuus on kylliksi. Itse toivon, että osaisin olla paikalla, kun lapsi tarvitsee minua, onpa kyse hyvästä tai huonosta asiasta tai hetkestä. Riittävän hyvä isyys syntyy läsnäolosta ja lapsesta välittämisestä.”

SEKSUAALITERVEYDEN LUKUTAITO

Seksuaaliterveyden lukutaidolla tarkoitan nuoren kykyä löytää ja erottaa seksuaalisuuteen ja seksuaalikasvatukseen liittyvästä informaation tulvasta luotettava ja asiallinen tieto, kykyä ymmärtää ja tulkita tietoa oikein sekä kykyä sisäistetyn tiedon avulla tehdä toimintaan johtavia, omaa seksuaaliterveyttä edistäviä päätöksiä ja valintoja.

(Tenkanen 11.5.2012)

”SEKSIÄ SYLVÄÄLLÄ – faktoja ja fiiliksiä!”

Oppilaskyselyn tuloksia

Seksuaalisuutta ja seksuaaliterveyttä
koskeva oppilaskysely Sastamalassa
Sylvään yläkoululla.

Kysely suoritettiin 10.3.2010 samanaikaisesti
kaikille koulussa paikalla olleille
yhdeksännen luokan oppilaille.

Kyselyyn vastasi 177 oppilasta.

1. Haluatko lisätietoa: nuorten seksuaalisesta kehityksestä, rakkaudesta, seurustelusta, seksikyydestä, seksistä, sukupuolitaudeista, raskauden ehkäisystä? Ympyröi valintasi.
2. Haluatko tietoa jostakin muusta aiheesta, mistä?
3. Onko mielestäsi turvallista jakaa netissä omia kuvia /videoita?
Perustele mielipiteesi.
4. Onko mielestäsi turvallista solmia nettituttavuuksia?
Perustele mielipiteesi.
5. Tietävätkö vanhempasi mitä teet netissä?
Ympyröi valintasi: kyllä / ei
6. Toivoisitko heiltä enemmän / vähemmän kiinnostusta nettielämäsi kohtaan?
7. Oletko kokenut netissä minkäänlaista häirintää, ahdistelua tai painostusta? Jos olet, niin minkälaista?
8. Oletko nettikiusattu ja/tai -kiusaja? Jos olet, niin kerro omin sanoin.

Haluatko lisätietoa seuraavista seksuaalisuuteen liittyvistä aiheista:

– seksi	(55/ 177)
– seurustelu	(46)
– rakkaus	(42)
– seksikkyys	(41)
– sukupuolitaudit	(39)
– seksuaalinen kehitys	(26)
– raskauden ehkäisy	(26)

Lisätietoa toivottiin lisäksi seuraavista seksuaalisuus -teemaa käsittelevistä aiheista:

- raskaudenkeskeytys
- seurustelun aloittaminen
- porno
- anaali- ja suuseksi
- puhelin- ja nettiseksi
- seksuaalivähemmistöjen hyväksyminen
- erilaiset yhdyntäasennot
- sadomaso -seksi
- seksuaalisuuteen liittyvät tunteet

Seksiin ja seksuaalisuuteen liittyviä kysymyksiä:

- Miksi seksistä tehdään niin iso numero?
- Milloin on "hyvä aika" alkaa kiinnostua seksistä?
- Pornon katselu – haittaa vai hyötyä?
- Miksi seksuaali vähemmistöjä syrjitään?
- Mikä on seksikkyuden asteikko?
- Voiko 14- ja 15-vuotias olla yhdessä yötä?
- Mitä mieltä olette jos 14- ja 15-vuotias harrastaa seksiä ja molemmat osapuolet haluavat sitä?

Onko mielestäsi turvallista jakaa netissä omia kuvia / videoita?

Perustele mielipiteesi.

- "Kyllä, mutta ei mitään paljastelevia kuvia."
- "Kyllä, jos laittaa asiallisia kuvia asiallisille sivuille."
- "Kyllä jos sitä on harkinnut ja tietää, että jos kuvansa nettiin laittaa, ne voivat myös sinne jäädä – tahdoit tai et."
- "On, kunhan ei laita yhteystietojaan."
- "Joo, jos laittaa sellaisia kuvia / videoita joita ei tule katumaan, riippuu sivustosta."
- "Ei, sillä kuvat on nopeeta riistaa nettipervoille."
- "Ei ole, koska joku voi kopioida niitä luvatta ja muokata ja levittää niitä."

Onko mielestäsi turvallista solmia nettituttavuuksia?

Perustele mielipiteesi.

- "On. Jos ei oikeassa elämässä ole paljon kavereita, niin sieltä saa."
- "On, sillä sitäkin kautta voi solmia ystävyysuhteita. Ei toista tarvitse tavata, jos ei luota tähän."
- "On, kunhan ei kerro näille henkilötietoja."
- "On, jos tutustuu kunnolla ennen tapaamista ja tapaa julkisella paikalla."
- "No joo, kun tuntee omat rajansa."
- "Ei ole turvallista aloittaa suhdetta netissä, koska ei voi olla varma onko toinen aito."

Tietävätkö vanhempasi mitä teet netissä?

	(- / 177)		
- kyllä	93	à	53%
- ei	66	à	37%
- kyllä ja ei	15	à	8%
- vastaus puuttuu	3	à	2%

Toivoisitko vanhemmiltasi enemmän / vähemmän kiinnostusta nettielämäsi kohtaan?

	(-- / 177)		
- enemmän	6	à	3%
- vähemmän	77	à	44%
- nyt on hyvä	77	à	44%
- ei mielihpidettä	9		
- tyhjiä	9		

- "Ihan hyvä nyt. He tietävät sen mitä tarvii. Määrättömiä ei tarvitse kytätä."
- "Jos he kysyvät missä olen netissä, voin ihan hyvin kertoa."
- "Vähemmän, koska en tee mitään kiellettyä tai mitään, turhaan ne selän takana seisoo vahtimassa."
- "Enemmän, vanhempani eivät ole yhtään kiinnostuneita netin käytöstäni." "Toivoisin enemmän luottamusta netin käytön suhteen."
- "En toivoisi mitään kyyliä koneen viereen."
- "On parempi etteivät tiedä mitä kaikkea siellä juttelen."
- "Vähemmän, tosin ei niitä kiinnosta lainkaan mun nettitouhut."

Oletko kokenut netissä minkäänlaista häirintää, ahdistelua tai painostusta?

(-- / 177)

– olen kokenut	31	à	18%
– en ole kokenut	143	à	81%
– ei vastausta	3		

Oletko kokenut häirintää netissä – jos olet, niin minkälaista?

"Joku urpo halusi nettiseksiä ja webpornoa, mutta ei se juuri hetkauttanut."

- "Olen, mutta olen poistunut tilanteesta."
- "Joku aikuinen pyysi mua lähettään sille alastonkuvia."
- "Jotkut tuntemattomat ovat koittaneet painostaa / paljastella itseään."
- "Ehkä lievää ahdistelua, muttei mitään traumatisoivaa."
- "Jotkut ulkomaalaiset kyselee, että olenko neitsyt ja muuta turhaa ja näyttölee web-kamerassa sopimattomia."

"Vanhemmat miehet ovat painostaneet kuvien laittamiseen ja tapaamisiin."

- "Web-kameran edessä joku melko alasti oleva ehdottelee ja pyytää tapaamaan."
- "No juu, esim joku on pistänyt web-kameran päälle ja runkannut, mutta eipä sitä ole pakko katsoa."
- "No jossakin chateissä jotkin nuoret ovat käskeneet minun näyttää yksityisiä paikkojani ja olen kieltäytynyt, mutta ne ovat jatkaneet painostamista, joten minä olen painanut "disconnect" nappia."
"Joskus kuulee jotain lapsellista vihjailua ja ehdottelua."

Oletko nettikiusattu ja/tai -kiusaaja?
Jos olet, niin kerro omin sanoin.

(-- / 177)

- En ole kiusattu enkä kiusaaja	155 à 88%
- Olen sekä kiusaaja että kiusattu	2
- Olen kiusattu	2
- Olen kiusaaja	11
- Ei vastausta	7

Ajatuksia nettikiusaamisesta:

- "Oon kiusaaja ehkä, kun ei sil oo mitään väliä kun en tunne sitä."
- "Jos minua kiusataan, kiusaan takaisin samalla mitalla."
- "No joskus saatan haukkua joskus rasittavan tyypin ihan pystyyn, mut en omal nimellä."
- "En kiusaa netissä, jos tarvii kiusata niin kiusaan kasvotusten."
- "Nettikiusaaminen on liioiteltu juttu. En ole kiusaaja, jokainen kiusaaja nolaa vain itsensä kiusaamalla."

Vanhempien lähettämiä kysymyksiä

- Mitkä ovat nuorten yleisimmin käyttämät ehkäisymenetelmät?
- Jos tyttäreni haluaa aloittaa ehkäisytablettien käytön ja saa ensimmäiset e-pillerinsä kouluterveydenhuollosta - eikö siitä informoida kotiin?
- Mitä seksuaalisuuteen liittyvää kirjallisuutta suosittelette
 - a) nuorille ?
 - b) vanhemmille ?
- Mitä laillisia puolustusvälineitä nuori voi kantaa mukanaan ettei tule syyte liioittelusta?
- Mitä tietoja nuori ei saa milloinkaan antaa satunnaisille tuttavuuksille?
Tapausesimerkki: ulkomaalainen lomatuttavuus tuli yllättäen kylään koska puhelinnumeron perusteella löytyi osoite.
- Mikä on tämän hetken yleisin sukupuolitauti ja miten se on hoidettavissa?
- Miten voin tukea tyttärentäni jos toiset tytöt tai poikakaveri painostavat häntä hankkimaan seksuaalisia kokemuksia?

Tyrvään Sanomat • Tiistaina 16.3.2010

HINASTA KIINNI

”Ihminen syntyy koskettavaksi ja koskemaan”

Kouluttaja Lari Junkkari toteuttaa, että seksuaalisuus ja seksi ovat kaksi eri asiaa

JAANA GRANQVIST

» **Syväällä puhutaan** ylihuomenna seksuaalisuudesta, ja seksiäkin sivutaan.

”Me lausui sijää, minä ja kirjailija **Torsti Lehtinen**, lähestyimme kutsuttuna eri kouluja näissä asioissa. Fikset nuoret ja heidän vanhempansa ovat ottaneet meidät hyvin vastaan”, sanoo kouluttaja **Lari Junkkari**.

Ammattikouluttajana Junkkari kiittelee sitä, että seksuaalisuus ja sitä myöskin seksi ovat maailman vaikeimpia aiheita, joita niin nuorille kuin vanhemmillekin.

”Oleellista aiheen käsittelyssä on viesti siitä, että jokainen ihminen on syntynyt maailmaan koskettavaksi ja koskettamaan.”

”Toisin sanoen: kaikki me tarvitsemme läheisyyttä ja hellyyttä. Sitä on se tärkeä asia, että pitää osata erottaa ihmisen seksuaalisuus ja seksi toisistaan.”

Kuuntele omaa sydäntäsi

Junkkari varoittaa, että maailmassa on paljon pahaa kosketusta. Se ei ole hienontunteista vaan hyväksikäyttöä.

”No, kuka nuori osaa erottaa pahan ja hyvän kosketuksen? Tyhjentävää vastausta ei ole, ei reseptiä. Minun neuvoni on, että kuuntele omaa sydäntäsi. Mitä itse oikeasti haluat? Uskalla olla itsenäinen, äläkä ylllyynny kaverieiden painostuksesta”, kuulevat Junkkarin ohjeuorat.

”Hac puhueyhteyttä vanhempiisi tai luotettavaan ystävään. Jos tunnet itsesi orvoksi, olisiko mahdollista puhua mielessä pyörivistä ja kipeistäkin asioista kuulur opettajan tai opinto-ohjaajan kanssa.”

Iho on suurin elin

Junkkari on kyllästynyt siihen, että seksuaalisuuteen monesti liitetään sanat fikainen ja tuhma.

”Unohdetaan ne. Me jokainen syntyimme seksuaalisiksi olennoiksi, ja meillä on viettejä. Tytunää seksi voi olla vallankin, jos siihen on haettu malleja seksiteollisuudesta, pornoista, kovasta aikuisviihteestä tai hirveimmiltä nettisivuilta.”

”Minna hämmäntää, että elämme yliseksuaalista aikaa. Emme ole pystyneet vieläkään kasvamaan avoi-

”**KAIKKI** me, vauvasta vanhukseen, tarvitsemme kosketusta. Sillä seksuaalisuutta ei pidä sekoittaa seksiin”, korostaa kouluttaja Lari Junkkari.

”Kuinka nuori osaa erottaa hyvän ja pahan kosketuksen?”

meen seksuaalisuudesta puhumiseen. Seksuaalisuuteen liitetään yhdyntä-ajattelu, vaikka ihmisen suurin sukupuolielin on iho.”

Psyky ei ole valmis kuuhäntä

”Milloin sitten ihminen on valmis aloittamaan yhdynnät? Minusta ihannetta ja paras tanner seksille on

silloin, kun ollaan hyvässä, sitoutuneessa rakkaussuhteessa toiseen ihmiseen.”

”En toivo, että kouluikäinen nuori aloittaa seksielämää. Psyky ei ole vielä valmis siihen siinä elämän vaiheessa.”

Syväällä Junkkari ja Lehtinen pitävät yläkouluikäisille 2 tilaisuutta 2 ryhmälle.

Vanhemmuille tarkoitettu sukupuo- linnuteen keskittyy väliä alkaa koulula torstaina kello 16. Tilaisuus on kaikille avoin.

”Vanhemmuilla tulee olla hallussaan vanhemmuus, mutta hyvien vanhempien kloonausmallia ei ole olemassakaan. Kaikissa kodeissa on oma arvomaailmansa ja henkensä. Jos ne ovat pielessä, koulu ei niitä voi korjata.”

Torstaina 11.3.2010 • **Tyrvään Sanomat**

Teemasivut

Koululaiset ja vanhemmat puhuvat seksistä Sylvaniaällä

► **Sylvania koulussa** puhutaan seksistä aamusta iltaan ensi viikon torstaina.

Seksipäivän järjestää koulun vanhempainyhdistys, joka kutsuu asiantuntijoita luennomaan sekä oppilaille että koululaisten vanhemmille.

Koulussa pidetään aamupäivällä tilaisuuksia, joissa terveydenhoidon ja myös poliisin edustajat puhuvat seksistä ja vastaavat oppilaiden kysymyksiin.

Iltapäivällä koululla vierailivat seksuaaliterapeutti Lari Junkkari ja kirjailija Torsti Lehtinen.

Illalla Junkkari ja Lehtinen puhuvat myös vanhemmille. Iltatilaisuudessa järjestetään paneelikeskustelu, jossa on mukana koulu-terveydenhoitaja yhdessä muiden terveydenhoidon ammattilaisten kanssa ja poliisi.

Kysymyksiä voi lähettää etukäteen

Niin oppilaat kuin vanhemmatkin voivat esittää vierailijoille kysymyksiä seksuaalisuudesta ja esimerkiksi

nettikäyttötäytymisestä.

Oppilaat pääsevät kysymään koulussa. Vanhemmat voivat lähettää kysymyksiään etukäteen koulu-terveydenhoitajalle sähköpostitse maanantaihin maaliskuuta 15. päivään mennessä; osu-*te on sama. Sivut löydät sivustolta.* *fi.* Kaikki kysymykset käsitellään luottamuksellisesti ja ilman nimiä.

Koulun vanhempainyhdistys haluaa *Seksiä Sylvaniaällä -jakajia ja julkaisiä* -teemapäivän avulla tarjota valistusta ja herättää samalla keskustelua, johon osallistuvat sekä oppilaat että koululaisten vanhemmat.

Perusajatuksena on, että terve ihminen antaa muurelle hyvät eväät turvalliseen seksuaaliseen kasvuun ja sitä tietä myös vastuuseen.

Kaikkille avoin ja maksuton iltatilaisuus Sylvaniaällä torstaina 18. maaliskuuta alkaa kello 19.

Vammalan Lions-klubi tukee koulun seksipäivää taloudellisesti. Iltatilaisuuden lahjoitus menee oppilaskunnan toiminnan ylläpitämiseen.

Ihastuminen ja rakastuminen ovat luonnollinen osa elämää. Silti nuoren seurustelu saattaa herättää vanhemmissa monia tunteita, hämmennystä ja pelkoja.

”Tässä ajassa on harmittavan vähän erotiikkaa, mutta paljasta pintaa ihan liikaa”

Seksi ei ollut tabu Sylväällä

• Matti Latva

–Minä aion nyt näyttää teille aukupuolimeini, sanoo seksuaaliterapeutti Lari Junkkari ja saa heti tilaisuuden aluksi yleisön varauksetoman huonon. Junkkari tuetaan puoleltaan ja etusormellaan ranteensa ihoon ja jatkaa: –Niin, se on tänä minun ihoni.

Ihan toinen puhujaksi kirjailija Torsti Lehtinen, paljastaa myös seksuaalimeiniä ja osoittaa silmiinsä. Miehet ha-luavat oloitaan, että ihmisen seksuaalisuus on kokonaisvaltaista.

Vilme torstaina Sylvään koululla vietettiin seksuaalisuuden teemapäivää, ”Seksiä Sylväällä -faktoja ja fiktiota”. Päivän tilaisuus nuorten seksuaalisuuteen liittyviä aiheita pyrittiin lähestymään nuoria kiinnostavalla tavalla ja ilman tilaisuudessa sietä käsiteltiin vanhempien näkökulmasta. Teemapäivän järjestämisestä vastasi koulun vanhempiyhdistys, Sylvään koulu ja Lions Club Suomalais-Venäläisy yhdistys.

–Luennoitsijoina olivat Lari Junkkari ja Torsti Lehtinen. Niin päivä- kuin tilaisuus-issakin kuultiin myös terveydenhoitoon ja poliisiin edustajia.

Vieläkin tabu monissa perheissä

Vanhemmille tarkoitettua osuudessa kuultiin alkusiksi Junkkarin ja Lehtisen ajatuksia aiheesta, joka kaikessa luonnollisuudessaan voi olla myös vaiettu tabu monissa perheissä. Sen jälkeen käytiin vanhempiyhdistyksen jäsen ja terveydenhoitajaopiskelija Eija Aro, vanhempi konstas-

–peli Jaana Lempien. Sylvään koulun terveydenhoitaja Taina Hinkkanen, kättö, terveydenhoitaja ja seksuaaliterapeutti Heli Heiskala sekä synnytyksen ja naistentautien erikoissiskööri Anna-Liisa Lammilä esittelivät Sylvään koulua yhdeksi duokkalaisille tehdyn seksuaalista ja seksuaaliterveyttä koskevan oppilaskes-tyksen tuloksia sekä vastavoivat kysymyksiä, joita oppilaiden vanhemmat olivat saaneet lähettää sähköpostilla ennen tilaisuutta.

Ei syyttävällä sormella
Junkkari ja Lehtinen varovat molemmat lähtenästä morali-oinnista tielle. He tietävät, et-

–ty syyttävien sormen noustessa pysyvä tekniikka on joutunut joutunut. Miehet osavat tuoda asiansa esiin oikealla tavalla, koska heidän mukana nuorison läsnäolon väkkyryy ei tehnyt heihin syvän vaikutuksen päivällä.

Junkkarin ja Lehtisen viesti on selkeä. –Seksuaalisuus on ihana ja luonnollinen asia, mutta sekin kanssa ei kannata kiirehtii. –Me vanhemmat emme voi kontrolloida asioita, joka on kontrolloitua, Junkkari toteaa. Hänen mukaansa jokaisen vanhemman tulisi kuitenkin muistaa sanoa sanomasta päätymään nuorelleen, että sinä loppu jumi sellaisena, kuin olet ja ne vanhemmat olemme aina sinun puolellasi. Tapahtui mitä tahansa. –Varmasti meistä vanhemmista tuntuu usein siltä, ettei se meidän muo-romme kaipaa neuvoja. Ei ehkä kaipaakaan, mutta välittämisen kokemista hän tarvitsee, Junkkari painottaa.

–Kyselyyn oli vastannut 177 oppilasta. Kyselyn tulokset paljastavat, että seksi aiheuttaa kiinnostusta, siitä luokiteltiin laipasi yli puolet. Lisää tietoa kaivat myös seurustelusta ja rakkaudesta, kuten myös sukupuoli-terveys ja raskauden ehkäisyäkin. Esitti tuli myös sellaisia, yleisiä ehkä hämmäntäviäkin aiheita, kuten anaali- ja suuseksi, puhelin- ja nettiseksi sekä erilaiset asennot. Kyseisiä joku seksuaaliterveyden aseteokkain.

”
Turvallisia sivuja ei olekaan

”
Jos seksissä aletaan jakaa pisteitä mäkihyppyn tyylillä, ollaan hakoteillä.

Seksiä ei voi suorittaa

Junkkarilla on Lehtisellä on toinenkin tärkeä viesti ja huolehti, suoritusperusteisen ajattelutavan levittäminen suomalaisen maksuunsaajien. –Voi mikä harmi, sillä seksiä ei voi suorittaa, Lehtinen sanoo. –Jos seksissä aletaan jakaa pisteitä mäkihyppyn tyylillä, ollaan hakoteillä. Suorituskeisyys täällä elämänsäalueella syö pois kaiken kannuksen, läheisyyden ja ilon seksuaalisuudesta, Junkkari jatkaa ja muistuttaa, että huonoinkin kuuluu mukavuuteen. –Tässä ajassa on harmittavan vähän erotiikkaa, mutta paljasta pintaa ihan liikaa. Ja media kyllä näyttää huolehtivan siitä, että tämä harmittava kehitys jatkuu, Junkkari lisää.

Hämmäntäviäkin aiheita nousi esiin

Sylvään koulun yhdeksäsluokkalaisten tehdyn seksuaalista ja seksuaaliterveyttä koskevan oppilaskes-tyksen tuloksia esiteltiin vanhemmille Junkkarin ja Lehtisen osuuden jälkeen. Ky-

Verkon vaaroista

Kyselyssä kartoitettiin myös nuorison nettikäyttyäytymistä. 53 prosenttia vastaajista kertoi, että vanhemmat tietävät mitä hän netissä tekee. 18 prosenttia oli kokenut jonkinlaisia häiritäviä, ahdistelua tai painostusta netissä. Jollekin oli ehdotettu nettiseksiä ja joltakin oli pyydetty alastonkuvia tai kysely pikkuhousujen väriä. Myös web-kameran välityksellä tapahtuvaa itsenäistä paljastelua oli tapahtunut. Panelissa istuneen vanhemman kommentteihin, Jaana Lempien mukaan netti on osana moneen seksuaaliterveyteen. –Siellä liikkuvat saalistajat ovat hyviä puhumassa ja kirjoittamaan, Lempien varoittaa. Hän kehotti vanhempiä myös seuraamaan, millaisia kuvia nuoret itsestään nettiin laittavat. –Turvallisia sivuja ei olekaan, koska kuva voidaan imuroida mikä sivulta tahansa ja laittaa hyvinkin epäsiisäisille sivustoille, hän tietää.

Lari Junkkari (vasemmalla) ja Torsti Lehtinen eivät moralisoi, vaan markkinoivat ihastusta etenemistä.

• Eija Aro

Sikaa on Sylväällä seksistä kiittäminen!

Vilme vuoden syksyllä pidetyssä vuosikokouksessa kouluterveydenhoitaja Taina Hinkkanen kertoi sikailuunsa ja sen ehkäisevistä toimenpiteistä koululla. Vanhempien johdolla keskustelu käynnitty kouluterveydenhuollon toimintatapoin muorten seksuaaliterveyden tukemisessa ja toteuttamisessa.

Seuraavassa vanhempiyhdistyksen kokouksessa herät vilkas keskustelu siitä, miten voimme omalta osaltamme edistää kouluterveydenhuollon ja kodin välistä yhteistyötä sekä miten voimme auttaa perheitä tukemaan muorten seksuaalista kehitystä.

Yhdistyksemme sihteeri Susa Viljo-Mäkelä oli jo vuotta aikaisemmin postittanut meille muille lehtitietokoneen ”Rakastelu ei ole mäkihyppyyttä - seksuaalisuus veti kastuokkalaiset hiljaiseksi Nokianvirran yläkouluilla”. Artikkelin kuvasta väkälästä Lari Junkkari ja Torsti Lehtinen silloista kouluterveydenhuollon toimintatapoin muorten seksuaaliterveyden tukemisessa ja toteuttamisessa.

Myönnettävä on, että asian toimivuus tuli todistettua myös Sylväällä - herroja kuuntelivat hiljaa ja keskittyneinä päivätillaisuuden oppilaiden lisäksi myös illatillaisuuden vanhemmat

Junkkari ja Lehtinen kertoivat illalla vanhemmille päivän esityksistä ja miehet olivat silminnähden liikuttuneita kuvattua nuoria, jotka aidoilla läsnäolollaan ja eläytyksensä vastavoivat ja ottivat osaa vuorovaikutukselliseen esitykseen. –”Vanhemmat, olkaa ylpeitä lapstanne”, he muistuttivat.

Vanhempiyhdistyksessä oli yhtenäinen mielipide siitä, että haluamme tilaisuuksien tiedollisen annin lisäksi kannustaa nuoria aktiivisesti etsimään - ja löytämään - omaa postitiivistä mielenkiintoa ja myöntäessä käsitettyä omasta itsestä. Utkomme, että vanhempien aito kiinnostus nuoreen ei ota kohtaan ja heidän antamansa kannustava palaute vahvistavat merkittävästi tavalla nuoren itsestunton. Itsestä arvostaminen on tyttävien elämän ja terveyttä käyttäytymisen perusta, joka ehkäisee riskikäyttäytymistä ja motivoi nuorta pitämään parempaa huolta itsestään. Hyvän itsestunnon omavastuu nuori kykenee luottamaan itseensä ja kykenee tunnistamaan rajansa. Hyvä itsestunto ja postitiivinen kokemus omasta kehosta ovat rakennusaineita turvalliselle seksuaaliselle kasvun ja kehittyvään seksuaaliterveyteen.

”Seksiä Sylväällä - faktoja ja fiktiota” teemapäivästä jaa hyvää mieltä!

Vanhempiyhdistyksen jäsenenä sain toimia uskomattoman tepsä tallekoorukassa, sain elää läpi ja jakaa opittoa ja onnistumisen tietoa. Yhteinen retki osoitti miten ystävyksillä, yhteistyöllä ja yhteisvastuulla voidaan avata ja tasottaa tietä ihmisen unelmille!

Kirjoittaja on Sylvään koulun vanhempiyhdistyksen aktiivinen toimija ja ammatiltaan kättö. Parhailtaan hän optiskelee myös terveydenhoitajaksi.

Oppilaskes-tyksessä sanottua:

- Onko mielestäsi turvallista jakaa netissä omia kuvia/ videoita laitta?
- ”Oo ja ei. Se riippuu täysin siitä, minkälaisia kuvia ja videoita laittaa.”
- ”Aika turvallista. Eivät kaikki netin käyttäjät ole mitään ahdistelijota.”
- ”Ei, sillä kuvat on nopeasti riistaa nettiverkoille.”
- ”Ei välttämättä turvallista, mutta on kiva nähdä mitä ihmiset näyttävät.”
- Toivoisitko vanhemmiltasi enemmän/vähemmän kiinnostusta nettiseläimää kohtaan?
- ”Enemmän, vanhempani eivät ole yhtään kiinnostuneita netin käytöstä.”
- ”Ihan hyvä nyt. He tietävät sen mitä tarvii. Määräitömiä ei tarvitse kysyä.”
- ”En toivoisi mitään kyllä koneen vierren.”
- ”Hiljalle ei kuulu mitä teen netissä, mutta en tee mitään tyhmää.”
- ”Vähemmän, tosin niitä ei kiinnosta lainkaan nuun nettiouhutt.”
- Oletko kokenut häiritäviä netissä? Jos niin millaista?
- ”Joku epäsiisinen pyysi minua lähettämään sille alastonkuvia.”
- ”Joo, on ehdotettu kaikenlaisia.”
- ”Web-kameran edessä joku melko alasti oleva ehdottee ja pyytää tapamaan.”
- ”Joku urpo halusi nettiseksiä ja web-pornoa, mutta ei se juuri herauttanut.”

SEKSI

Yli 30 sylvääläistä on kokenut netissä häirintää

Vanhemmille tuli yllätyksenä, ettei e-pillereistä kerrota kotiin

MINNA ALA-HEIKKILÄ

Ovatko nettittavuudet turvallisia?

"Ovat. Jos ei oikeassa elämässä ole paljon kavereita, niin netistä saa."
"Netti on netti, eikä oikea elämä liity siihen."

"Joo, kun tuntee omat rajansa."

Siinä vastauksia, joita Sylvään koulun 9.-luokkalaisten antoivat seksuaalisuutta käsittelevään oppilaskyselyyn. Kaksi viikkoa sitten tehtyyn kyselyyn vastasi 177 oppilasta.

Nuoret ilmoittivat haluavansa tietoa eritoten seksistä, seurustelusta ja rakkaudesta. Vähiten he kaipaavat tietoa ehkäisystä. Terveystoimittaja **Taina Hinkkanen** vakuutti kuitenkin, ettei tulos tarkoita nuorten suhtautuvan ehkäisyyn piittaamattomasti, vaan selitty sillä, että ehkäisyä jo käsitellään oppitunneilla paljon.

Seksuaaliväkivallan kyselyn tuloksia esiteltiin nuorten vanhemmille Sylvään koulun vanhempainyhdistyksen järjestämässä illassa viime torstaina.

Ahdistelija lähestyy varoen ja vähitellen

Kyselyyn vastanneista nuorista puolen vanhemmat tietävät, mitä nuori tekee netissä. 37 prosenttia vastasi, etteivät vanhemmat ole asiaa tällä perillä.

Sylvään 9.-luokkalaista jo on kokenut netissä seksuaalista häirintää. Nuorelta on muun muassa pyydetty alastonkuvia tai keskustelukumppani on alkanut masturboida web-kamerassa.

Vanhempi konstapeeli **Jaana Lempinen** kuvasi, miten ahdistelija yleensä lähestyy.

"Ensin hän jutustelee nuoren kanssa, kunnes viittaa seksiin; jos nuori ei heti torju lähestymistä, ahdistelija pyytää kuvia tai avaamaan web-kameran. Syntyy luottamus ja kenties ihastuksen tunteita, ja sen jälkeen pyydetään tapaamista", Lempinen kertasi ja piti tuomioita lapsen seksuaalisesta hyväksikäytöstä liian pieninä.

Oppilaskyselyn syvässä osassa tehnyt kättä, terveydenhoitajaopiskelija **Eija Aro** muistutti, että kun kuva on kerran pantu nettiin, sen voi sieltä imuroida.

"Asiayhteydestään irroutettuna, vaikkapa pedofiiliasivustolle siirrettyinä, viatnostakin kuvasta syntyy uusi vaikutelma."

"AIKAMME ei ole hänen varaisen, kaunin erotiikan aikaa", pahoitteli kouluttaja Lari Junkkari.

E-pillereistä ei kerrota kotiin

Sylvääläisten vanhempia ja terveydenhuollon ammattilaisiakin yllätti se, että nuoret olivat kyselyssä merkinneet haluavansa tietoa muun muassa suu- ja anaalisesta.

Rehtori **Jari Andersson** muistutti, että nuoret tykkäävät hätkähdyttää.

"Kyselystä on kuultu nuorilta kommentteja, että 'panin sen sinne huvikseni'. Siksi kannattaa olla vähän vähemmän yllätynyt."

Osalle vanhemmista tuli yllätyksenä tieto siitä, että e-pillereistä ei ilmoiteta kotiin.

NUORTEN seksuaaliterveys näytti vanhempiin lan

Järjestämän tilaisuuden yleisön perusteella kuuluvan ensisijaisesti lähtien vastuulle, sen verran äit hoitoista yleisö oli. Etureissä kät ilö Eija Aro (2.olk.), terveydenhoitaja **Taina Hinkkanen** ja gynekologi **Anna-Liisa Lammi**.

"Olemme vaihtolovelvollisia. Ehkäisyistä ei mennä ilmoittelemaan kenellekään", gynekologi **Anna-Liisa Lammi** totesi.

"Suosittelemme kondomin käyttöä pillereiden lisäksi, sillä klamydia on lisääntynyt."

Terveydenhoitaja **Heli Heiskala** toivoikin vanhempien ymmärtävän, että kallista kaksoisehkäisyä ei pidä jättää yksin nuoren maksettavaksi.

"Ripotelkaa kondomeja kotiin niin, että nuori voi löytää ne satumatlta."

"Voi voi, se on normaali kehitysvaihe ja seksologian kirjissa monen lertaan käsitelty aihe."

Gynekologi **Anna-Liisa Lammi** vanhemman kysymykseen siitä, mikä nuoret tytöt pursuttelevat tissejään

"Jos minua kiuisaan, kiuisaan takaisin, mutta en omalla nimellä."

9.-luokkalaisten nettikyselyssä oppilaskyselyssä

"Jos kiuisaan, kiuisaan kasvojen. Jokainen nolaa vain itsensä kiuisamalla."

9.-luokkalaisten nettikyselyssä oppilaskyselyssä

"Jos seunsa lelusta ei kukaan tee ilmoitusta poliisille, ei siihen laukaan puutu. Mutta jos rakkauteen tulee rypyt tai tyttö tulee rasakaaksi, silloin käynnistetään rikostutkimus ja asiaa voi seurata komio."

Vanhempi konstapeeli **Jaana Lempinen** täysi-ikäisen pojan ja alle 16-vuotiaan tytön seurustelusta

Vanhemmuus

Anna lapselle viesti, että olet hänen puolellaan aina

MINNA ALA-HEIKKILÄ

"**Esittelemme teille itsemme ja sukupuolielimemme**", aloitti seksuaaliterapeutti **Lari Junkkari** Sylvään koululaisten vanhemmille järjestetyn seksuaaliteemallaan, ja sivielihoaan.

Tällä hän ja illan toinen puhuja, kirjailija **Torsti Lehtinen** halusivat muistuttaa, että ihmisen seksuaalisuus on kokonaisvaltaista.

Kaksikon viesti oli, että älkää missään nimessä sammuttako nuorten intohimoa.

"Intohimo liittyy ihmisen

elämän energiaan. Intohimosta kumpuaa elämän uteliaisuus", Junkkari tävisti.

Torsti Lehtisen mielestä vain rakastunut ihminen näkee maailman oikein, kauniina.

"Muutoin me katselemme maailmaa ikävystyneisyyden silmälasien läpi."

Excel-talukko tulee makuuhuoneeseenkin

Illan koikestavin hetki koettiin, kun Lari Junkkari neuvoi vanhempia antamaan jatkuvasti yhden viestin lapselleen: me, sinun isäsi ja äitisi, me olemme sinun puolellasi,

aina. Tapahtui mitä tahansa, me emme sinua jätä emmekä sinua hylkää.

"Torjuka se tunne, että lapsi olisi kuin yksin heitetty tähän maailmaan."

Junkkari totesi tietävänsä, että perheterapiaan hakeutuvien nuortenparien kysymys usein on, miksi seksi on niin vaikeaa.

"Seksiä on tehty mitättävää suoritus, sillä arvioidaan toista ja varsinkin itseä. Oliko tämän illan suoritus hyvä? Nuoret parit alkavat kohta pitää excel-talukkoa rakastelustaankin - elleivät pidä jo."

Kommentti Minna Ala-Heikkilä

Alka kultaa

"**Jotenkin hystikkäältä** hän se tuntui, silnä meitä istui enemmän ja vähemmän vanhentuneita äitejä ja joku sia isejäkin Sylvään koulun auditoriossa. Mietimme otsatuolesta rypyllä lastemme

käsitteitä seksuaalisuudesta. Ihän eilenhän se vasta oli, kun me itse olimme niitä Sylvään nuoria, joista piti olla huolissaan. Sylvääläisten seksuaalikeskustelut vähän

jäykkätyivät vanhempia: miten lapseni voi olla tietoinen seläläisestä sanasta kuin suuseksi?"

Alka kultaa muistot; kylä se sana oli tuttu yläasteikäisille 80-luvullaikin.

SASTAMALAN KAUPUNKI

Yksitysteiden kunnossapitovastaukset vuonna 2010

Yksitysteiden avustushakemukset tulee palauttaa 30.4.2010 klo 15.00 mennessä Sastamalan kaupungintalolle osoitteella PL 23, 38201 Sastamala tai Suodenniemen palvelupisteeseen Koipurintie 5, 38510 Sastamala. Lomakkeita saa Sastamalan kaupungintalolta Aamontie 2 tai osoitteesta www.sastamalan.fi

Puutteellisesti täytettyjä tai myöhästyneitä hakemuksia ei käsitellä.

Lisätiedot: Antti Ylinen p. 050 5121 682.
Sastamalan maaseutulaakunta

Sammuta valot 27.3.2010 klo 20.30-21.30!

Sastamalan kaupunki on mukana maailmanlaajuisessa Earth Hour 2010 -kampanjassa ja kehoittaa asukkaita ja yhteisöjä sammuttamaan turhat valot 27. maaliskuuta 2010 klo 20.30-21.30.

Lisätietoa kampanjasta www.earthhour.fi

SASTAMALA
kaupunki
www.sastamala.fi

**Nuori hakee tietoa seksistä
ja seksuaalisuudesta eri
lähteistä, joiden jakama
tieto voi olla varsin
kyseenalaistakin.**

Seksiä Sylväällä Seksuaalisuudesta ja seurustelusta

”Nykynuorten vanhemmat ovat harvoin tottuneet puhumaan seksuaalisuudesta ja seurustelusta avoimesti eri sukupolvien kesken. Omalle lapselle seksuaalikasvatuksen antaminen ei välttämättä ole helppoa, eikä kaikille vanhemmille edes mahdollista”, toteaa seksuaalisuutta ja seksuaaliterveyttä käsittelevän oppilaskyselyn Sylvään koulun yhdeksäsluokkalaisille tehnyt kättilö ja terveydenhoitajaopiskelija Eija Aro.

Käsi sydämelle, äidit ja isät. Oman lapsen seksuaalisuus ja seurustelun aloittaminen varmasti herättää meissä kaikissa vanhemmissa monenlaisia tunteita ja suojelunhalua.

Nuori kuitenkin tarvitsee meitä vanhempia kasvaessaan kohti aikuisuutta. Hän tarvitsee rajoja ja rakkautta.

Miten me sitten voimme tukea nuoren seksuaalisuutta?

Tätä asiaa oli pohtinut Sylvään koulun vanhempainyhdistyksen ja järjesti viime viikolla varsinaisen seksuaalisuuden teemapäivän koululla.

Toivottavasti kukaan ei ajattele, että kyllä luonto tikanpojan puuhun ajaa. Kyllä se varmasti ajaakin.

Koulun terveystiedon tunneilla nuoret saavat asiallista tietoa tältä tärkeältä elämän osa-alueelta, mutta internetistä ja mediasta vielä enemmän sitä epäasiallista.

Sen takia meidän jokaisen äidin ja isän pitäisi yrittää löytää oma, luonteva tapa puhua ja käsitellä seksuaalisuutta oman lapsemme ja nuoremme kanssa. Kyllä se nuori hakee tietoa seksistä ja seksuaalisuudesta eri lähteistä, joiden jakama tieto voi olla varsin kyseenalaistakin.

Rakkaus ja ja seksuaalisuus ovat kauniita asioita, jotka kuuluvat elämään. Eihän jätetä käyttämättä sitä mahdollisuutta, että voimme seksuaalisuudesta nuoremme kanssa puhuessa kertoa myös kauniiden katseiden, hellien sanojen, vastuullisuuden, läheisyyden, luottamuksen, yhteisten muistojen ja kosketusten suuresta merkityksestä? Hakusanalla ”seksi” nämä asiat eivät välttämättä nouse esille.

Maija Latva

Sastamalassa seksuaalista nettihäirintää

KYSELY. Nuorien kohdistuva seksuaalinen häirintä internetissä ei ole harvinaista. Kun Sastamalan Sylvään koulun 9. luokan oppilailta kysyttiin asiasta, aika moni kertoi kokeneensa häirintää. Asiasta uutisoi *Tyrvään Sanomat*.

Lehden mukaan kyselyyn vastasi yhteensä 177 oppilasta. Heistä 31 eli vajaa viidennes oli kokenut häirintää.

Lehden mukaan nuorelta oli muun muassa pyydetty alastonkuvia tai sitten keskustelukumppani oli alkanut masturhoida web-kamerassa.

Sylvään koulussa oli esitelty kyselyn tuloksia myös oppilaiden vanhemmille.

Vanhemmista puolet kertoi tietävänsä, mitä nuoret puuhaavat netissä. 37 prosenttia vastaajista vanhemmista ei ollut nettiteknisistä perillä.

AAMULEHTI

Hei HALOO, vanhemmat!

Jos tahdotte tietää, millaisessa netti-maailmassa kotikunnan nuoret – ja omat pienokaisenne – elävät, ehdottakaa esimerkiksi terveydenhoitajalle tai vanhempainyhdistykselle kyselyn järjestämistä koulussa.

Sestamassa Syvään koulu kysyi maaliskuussa yhdeksäsluokkalaistensa seksuaaliterveydestä ja seksuaaliterveydestä. 177 nuorelta kerätyt vastaukset esiteltiin iltatilaisuudessa vanhemmille.

Kätilö, vanhempainyhdistyksen jä-

Tiedätkö kenen kanssa lapsesi netissä chattaa?

kuvien laittamiseen ja tapaamiseen."

"Mitä nyt yksi ihminen kysyi aina

sen Eija Aro kertoo, että vastanneista 31 nuorta oli kokenut netissä seksuaalista häirintää. Nuoret itse kirjoittivat esimerkiksi näin:

"Jotkut tuntemattomat ovat koettaneet painostaa/puhjastella näään."

"Jotkut ulkomalaiset kyselö, että olenko neitsyt ja näyttelöt web kamerassa sopimatonta."

"Vanhemmat miehet ovat painostaneet

ensimmäiseksi millaisia pikkujousoja pidän, mutta se oli enemmänkin viitsi."

Miten vanhempien pitäisi toimia? Ainakin rakentamalla lapselleen hyvää itsetuntoa. Eija Aro muistuttaa, että sellaisen onnava nuori kykenee luottamaan itsensä ja tunnistamaan rajansa.

– Turvallinen ja luotettava perheen ulkopuolinen henkilö olisi hyvä olla saatavilla sillon, jos omat vanhemmat eivät nuoren mielestä tunnu sopivilta keskustelukumppaneilta.

Kyselyyn vastanneista nuorisista puolet vanhemmat tietävät, mitä nro tekkee netissä. 37 prosenttia vastasi, etteivät vanhemmat ole asiasta perillä. Kannattaisiko olla?

Eija Taura-Johanna

Yli 30 sylvääläistä on kokenut netissä seksuaalista häirintää

Minna Ala-Heikkilä

Sylvään 9.-luokkalaisista 31 on kokenut netissä seksuaalista häirintää. Nuorelta on muun muassa pyydetty alastonkuvia tai keskustelukumppani on alkanut masturboida web-kamerassa. Kaksi viikkoa sitten tehtyyn kyselyyn vastasi 177 oppilasta.

Seksuaaliaiheisen kyselyn tuloksia esiteltiin nuorten vanhemmille Sylvään koulun vanhempainyhdistyksen järjestämässä illassa. Kyselyyn vastanneista nuorista puolen vanhemmat tietävät, mitä nuori tekee netissä. 37 prosenttia vastasi, etteivät vanhemmat ole asiasta perillä.

"Ripotelkaa kondomeja kotiin"

Nuoret ilmoittivat haluavansa tietoa eritoten seksistä, seurustelusta ja rakkaudesta. Vähiten he kaipaavat tietoa ehkäisystä. Sylvääläisten vanhempia ja terveydenhuollon ammattilaisiakin yllätti se, että nuoret olivat kyselyssä merkinneet haluavansa tietoa muun muassa suu- ja anaaliseksiästä.

Osalle vanhemmista tuli yllätyksenä tieto siitä, että e-pillereistä ei ilmoiteta kotiin.

Terveydenhoitaja Heli Heiskala toivoi vanhempien ymmärtävän, että kallista kaksoisehkäisyä ei pidä jättää yksin nuoren maksettavaksi.

"Ripotelkaa kondomeja kotiin niin, että nuori voi löytää ne sattumalta."

Lue lisää lehdestä.

[Palaa takaisin hakuun](#)

Nuorten seksuaaliterveys näytti Sylvään yleisön perusteella kuuluvan ensisijaisesti äitien vastuulle, sen verran äitivoittoista yleisö oli. Eturivissä kättilö Eija Aro (2.oik.), terveydenhoitaja Taina Hinkkanen ja gynekologi Anna-Liisa Lammi.

LIITE 14: Sylvään koulun vanhempainyhdistyksen pöytäkirjaote 24.3.2010

PÖYTÄKIRJA

Sylvään koulun vanhempainyhdistyksen kokous 24.03.2010

Paikka: Sylvään opettajain huone
Aika: klo18.30
Paikalla: Jorma Tahvanainen, pj, Elmer Vuokko, Susa Villo-Maier, siht.,
Juha Heikkinen, Hanna Kuutti, Leena Nieminen, Eija Aro,
Helena Särkänlahti, Arja Äijälä, Aarne Toivo

1. Pj kiitti yhdistyksen jäseniä panoksesta Seksiä Sylväällä-teemapäivän 18.3.10 eteen.

(Siht.huom. jälkipolvelle muistoksi: tämä oli varmasti isoin tempaus, mitä mikään vanh.yhdistys milloinkaan ennen on järjestänyt! Aamupäivällä 50% oppilaista klo 9-10 ja 50% oppilaista klo10-11 sai auditoriossa terv.hoidon sekä poliisin väeltä tietoja ja yhteenvetoja, mitä tällä hetkellä on tekeillä seksin, ehkäisyn, seksuaalisuuden sekä nettikäyttäytymisen alalla. Iltapäivällä 50% oppilaista nautti klo 12-13 Lari Junkkarin ja Torsti Lehtisen esityksestä ja toinen 50% oli vuorossa klo13-14. Tämän jälkeen vanh.yhdistys (Emppu) järjesti Pyhän Olavin kirkon esittelytilaisuuden kirkolla vieraitten toivomuksesta. Sen jälkeen veimme vieraat, myös illalla vuorossa olevat panelistit sekä koulun rehtorin, kanslistin sekä oppilaskunnan opettajavetäjän Liekorantaan syömään klo 16. Sieltä palasimme takaisin koululle, jossa alkoi klo 18 avoin tilaisuus kaikille kiinnostuneille. Ensin näimme Eijan yhteenvedon nuorten kysymyksistä ja vastauksista. Panelistit kommentoivat ja vastasivat yleisön ja etukäteen vanhempien lähettämiin kysymyksiin.Lähdimme kotiin ennen iltayhdeksää -osa oltuaan teemapäivästä johtuen liikkeellä n. 13 tuntia yhtäjaksoisesti. Päivästä infottiin etukäteen Alueviestissä sekä Tyrvään Sanomissa ja Radio Mantassa tuli klo 11 Eijan haastattelu. Jälkeenpäin on näiden lehtien mittavien uutisointien lisäksi myös Aamulehdessä ollut Sylväästä juttua. Tämä oli iso ponnistus, joka vei osalta yönetkin... mutta päivän tunnelma ja onnistuminen palkitsi näkemämme vaivat. Tällaista lisää ja teema toistuvasti tapetille, niin parin sukupolven jälkeen tämäkin voisi olla asia, josta voi punastumatta puhua). Pöytäkirjan liitteenä lehtien ilmoituksia.

Kiitämme kovasti Vammala/Sastamalan Lions Clubia sekä koulua kaikesta tukemisesta

2. Seksiä Sylväällä-päivän vierailijoiden palkkioista puhuttiin. Lehtinen on toimittanut meille laskun, ja porilainen poliisi lähettää laskun matkakuluistaan, mutta Junkkari ei vielä ole laskua lähettänyt. Pohdimme mahdollisuutta antaa jokin muisto, esim. kirkosta keväällä valmistuva kirja tms. Päätöstä ei vielä tehty. Muille panelisteille riittänee tarjoamamme lounas, mutta tätä voimme vielä pohtia.

3. –
4. –
5. –

Sihteeri: Susa Villo-Maier